

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav speciálně pedagogických studií

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Výchovně vzdělávací program v celodenním stacionáři střediska výchovné péče

Adéla Zelená

Olomouc 2024

doc. Mgr. Michal Růžička, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem svou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů literatury.

V Olomouci dne:

.....

Podpis autora práce

Moje poděkování patří doc. Mgr. Michalovi Růžičkovi Ph.D. za odborné vedení závěrečné práce a poskytování rad k práci. Také děkuji vedoucí Střediska výchovné péče v Jihlavě, Mgr. Lucii Přecechtělové, která mi v předešlém ročníku umožnila praxi v denním stacionáři a nyní mi pomohla se správností a obohacením dotazníků zasílaným základním školám a střediskům výchovné péče.

Anotace

Jméno a příjmení:	Adéla Zelená
Katedra:	Ústav speciálně - pedagogických studií, Pedagogická fakulta univerzity Palackého v Olomouci
Vedoucí práce:	doc. Mgr. Michal Růžička, Ph. D.
Rok obhajoby:	2024

Název práce:	Výchovně vzdělávací program v celodenním stacionáři střediska výchovné péče
Název v angličtině:	Educational programme in the day care centre
Zvolený typ práce:	Výzkumná
Anotace:	<p>Moje práce je zaměřena na denní stacionáře středisek výchovné péče. Rozhodnutí pro tuto práci vzniklo na praxi ve druhém ročníku v SVP Jihlava. I z toho důvodu je práce zaměřena právě na toto středisko. Celkově se tedy v práci zabývám Jihlavou a krajem Vysočina. Pro práci jsem zvolila dotazníkové šetření. Jeden z dotazníků jsem rozeslala po základních školách v celém kraji Vysočina, a to z důvodu zjištění míry spolupráce mezi SVP Jihlava a školami v kraji. Druhý dotazník je spíše doplňující a ověřující informace, a to pro střediska výchovné péče s denním stacionářem. Moji práci vidím jako osvětu - mapuji zde stacionáře poskytující denní péči z důvodu usnadnění vyhledání SVP a tak snadnější navázání spolupráce.</p>
Klíčová slova:	Středisko výchovné péče, porucha chování
Anotace v angličtině:	<p>My thesis focuses on day care centres. I decided to do this work during my second year practice in SVP Jihlava. Also for this reason the work is focused on this centre. Overall, therefore, my thesis focuses on Jihlava and the Vysočina region. For the work I chose a questionnaire survey. I sent one of the questionnaires to primary schools in the whole Vysočina region in order to find out the degree of cooperation between the Jihlava SVP and schools in the region. The second questionnaire is more of a</p>

	supplementary and verification questionnaire for day-care centres. I see my work as an awareness-raising exercise - I am mapping day care centres here in order to make it easier to find the SVP and thus to establish cooperation.
Klíčová slova v angličtině:	Educational care centre, behavioral disorders
Přílohy vázané v práci:	14 příloh
Rozsah práce:	66 stran
Jazyk práce:	čeština

OBSAH

Úvod.....	8
I. TEORETICKÁ ČÁST.....	12
1. Porucha chování	12
1.1 Definice poruchy chování	12
1.2 Klasifikace poruch chování.....	13
1.3 Školská klasifikace poruch chování	15
1.3.1 Neagresivní poruchy chování.....	15
1.3.2 Agresivní projevy chování	17
2. Systém péče o děti s poruchami chování	20
3. Střediska výchovné péče (SVP).....	25
4. Střediska výchovné péče s celodenním oddělením v ČR	28
4.1 Výchovný ústav, středisko výchovné péče Klíčov a střední škola	29
4.1.1 Celodenní oddělení Praha 9, Celodenní oddělení Mladá Boleslav	29
4.1.2 Formy vzdělávání.....	31
5. Dětský diagnostický ústav Hradec Králové	33
5.1 Středisko: SVP Pyramida v Rybitví.....	33
6. Diagnostický ústav Brno, středisko výchovné péče a základní škola	34
6.1 SVP Brno Hlinky 140	34
6.2 SVP Veslařská 252, Brno.....	36
6.2.1 Systém hodnocení klientů v celodenním programu	36
6.2.2 Barevné hodnocení odpovídá jednotlivým postupovým pozicím:.....	36
6.2.3 Samospráva	37
6.2.4 Zapojení zákonných zástupců	37
7. Výchovný ústav, dětský domov se školou, středisko výchovné péče, střední škola a základní škola, Moravský Krumlov.....	38
7.1 SVP Labyrint Znojmo	38
8. Výchovný ústav, ZŠ, SŠ a SVP, Nový Jičín.....	40
8.1 SVP Nový Jičín	40
9. Výchovný ústav, středisko výchovné péče HELP, základní škola a střední škola, Střílky	43
9.1 Středisko výchovné péče HELP.....	43
10. Středisko výchovné péče Svitavska, Středisko výchovné péče Alfa.....	45
11. SVP Jihlava	48
11.1 Celodenní stacionář.....	49

11.1.1	Důvody spolupráce.....	50
II.VÝZKUMNÁ ČÁST		51
12.	Dotazníkové šetření základních škol kraje Vysočina	51
12.1	Stanovení výzkumných otázek:	51
12.2	Metodologie výzkumu	51
12.3	Výzkumný vzorek	51
12.4	Sběr dat a konstrukce dotazníku	52
12.5	Průběh šetření a interpretace dat	52
12.6	Prezentace výsledků jednotlivých odpovědí	53
12.7	Vyhodnocení výzkumných otázek	62
Závěr.....		63
Použitá literatura:		64

ÚVOD

Pro téma bakalářské práce jsem se rozhodla během praxe v denním stacionáři Střediska výchovné péče (dále jen SVP) v Jihlavě. Praxe se realizovala v období, kdy se vedení výše uvedeného střediska již nějakou dobu pokoušelo o zvyšování povědomí o nabízených službách, a to především z pohledu základních škol. Zástupkyně ředitelky pro SVP v rámci závěrečného hodnocení mé praxe zdůraznila, že spolupráce se základními školami je pro jejich instituci velmi důležitá, a že by pro celé středisko bylo velkým přínosem, kdyby se k nim dostala nezávislá zpětná vazba, která by zrcadlila pohled škol na SVP. Z mého okolí a dalších praxí jsem zjistila, že obecné povědomí o denních stacionářích SVP je velmi nízké. Proto jsem zvolila právě toto téma. Ve své práci se zaměřuji na význam a možnosti spolupráce SVP se školou. Výsledkem mé práce je zhodnocení kooperace SVP Jihlava se základními školami a zjištění povědomí škol o těchto službách. Konkrétně jsem se zaměřila na kraj Vysočina.

Teoretická část se zabývá vysvětlením pojmu porucha chování a porovnáním jednotlivých klasifikací poruch chování. Také mapuji systém péče o jedince s poruchou chování. Podrobněji se zaměřuji na SVP a jejich funkci. Uvádím, kdo může být klientem tohoto střediska a pro koho je tento typ péče prospěšný. Rozpracovávám jednotlivé projevy poruch chování a to právě ty, se kterými se SVP nejčastěji setkávají. Podrobněji rozpracovávám organizační rozdělení středisek. V mé práci se soustředím především na stacionární oddělení a jeho kompetence. V teoretické části píšu také o tom, co které konkrétní středisko poskytuje a jak funguje. Jednotlivá střediska jsem oslovila formou dotazníku a tím doplnila informace, které jsem si o těchto zařízeních vyhledala na internetu. Chci, aby moje práce byla jakousi osvětou – přehledem stacionářů, které poskytují denní péči. Pro základní školy i rodiče by pak bylo mnohem snazší si příslušné SVP vyhledat a začít s nimi spolupracovat.

Ve výzkumné části jsem se zaměřila na zjištění, jaké povědomí a zkušenosti mají vyučující základních škol kraje Vysočina o existenci SVP Jihlava s denním režimem. Většina prací na téma SVP je ve své výzkumné části zaměřena na spolupráci střediska a rodiny. Já jsem se rozhodla to změnit a svoji práci spíše zaměřit na spolupráci mezi střediskem a kmenovou školou dítěte. Protože i tato spolupráce je velice důležitá.

Výzkum jsem vytvořila dotazníkovou formou. Na vybrané školy jsem rozeslala dotazníky. Vycházela jsem z předpokladu, že informovanost škol s tímto typem péče a podpory dětí nebude na příliš vysoké úrovni, a že se potvrdí, že je potřeba v této oblasti provést osvětu.

Tímto výběrem tématu jsem chtěla poukázat na důležitost spolupráce mezi středisky a školami a podílet se na osvětě zvýšení povědomí o denních stacionářích SVP.

INTRODUCTION

I decided on the topic of my bachelor thesis during my internship in the day care centre of the Centre of Educational Care (hereinafter referred to as SVP) in Jihlava. The internship took place in a period when the management of the above mentioned centre had been trying to raise awareness of the services offered, especially from the perspective of primary schools. In the final evaluation of my internship, the deputy director for SVP emphasised that cooperation with primary schools is very important for their institution and that it would be of great benefit to the whole centre to have independent feedback that would mirror the schools' view of SVP. I have found from my own background and other practices that the general awareness of SVP day centres is very low. That is why I chose this topic. In my work I focus on the importance and possibilities of SVP-school cooperation. The result of my work is an evaluation of the cooperation of SVP Jihlava with primary schools and the awareness of schools about these services. Specifically, I focused on the Vysočina region.

The theoretical part deals with the explanation of the concept of behavioural disorder and comparison of different classifications of behavioural disorders. I also map the system of care for individuals with conduct disorder. I focus in detail on SVP and their function. I state who can be a client of this centre and who benefits from this type of care. I elaborate on the various manifestations of conduct disorders and those that SVPs most commonly encounter. I elaborate on the organizational division of the centers. In my work, I concentrate mainly on the inpatient wards and its competences. In the theoretical part I also write about what a particular centre provides and how it works. I have addressed the individual centres by means of a questionnaire and thus supplemented the information I have found on the Internet about these facilities. I want my work to be a kind of education - an overview of residential care centres that provide day care. It would then be much easier for primary schools and parents to find the relevant SVP and start working with them.

In the research part, I focused on finding out what awareness and experience primary school teachers in the Vysočina region have about the existence of Jihlava day care centres. Most of the works on the topic of SVP in its research part are focused on the cooperation between the centre and the family. I decided to change this and rather focus my work on the cooperation between the centre and the child's tribal school. Because this collaboration is also very important.

I designed the research in a questionnaire form. I sent questionnaires to the selected schools. I assumed that the awareness of schools with this type of care and support for children would not be at a very high level, and that it would be confirmed that there is a need for awareness raising in this area.

By choosing this topic I wanted to highlight the importance of collaboration between centres and schools and to participate in raising awareness about day centres and day care centres.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. Porucha chování

1.1 Definice poruchy chování

Porucha chování je blíže specifikována v Mezinárodní klasifikaci nemocí a přidružených zdravotních problémů, pod **kódem F90 – F98 Poruchy chování a emocí se začátkem obvykle v dětství a v dospívání**. Charakterizována je jako opakující se agresivní, asociální a vzdorovité chování, které výrazně překračuje sociální chování odpovídající danému věku. Je mnohem závažnější než běžné dětské zlobení nebo rebelantství dospívajících. **Trvá 6 měsíců, nebo i déle**. Tento druh chování musíme odlišit od jiné psychiatrické poruchy. Chování, na němž je diagnóza založena, je například nadměrné praní se, nebo týrání, krutost k lidem nebo ke zvířatům, závažné destrukce majetku, zakládání požárů, krádeže, opakované lži, záškoláctví a útky z domova, výbuchy vzteku a nekázeň. (WHO, 2021)

Při studiu odborné literatury jsem se přesvědčila o tom, že není vůbec jednoduché definovat poruchu chování a už vůbec ne z jednoho pohledu. **Pedagogický slovník** popisuje poruchy chování jako „*projevy chování dětí a mládeže, které nerespektují ustálené a společenské normy*“, a které se vyskytují u sociálně narušených jedinců a u dětí s jiným typem postižení (Průcha Jan, 2013).

Hutyrová (2019) uvádí, vycházíme-li z předpokladu, že jde o odchylku v chování způsobenou objektivními faktory, nemůžeme se soustředit pouze na vnější projevy chování jedince, ale **hledáme příčinu vzniku tohoto negativního chování**, rozlišujeme dispozici k poruše chování. Mluvíme o dítěti, které má problém, ne o problémovém dítěti. Obecně můžeme konstatovat, že poruchy chování se vždy projevují ve vztahu k něčemu. (Hutyrová, 2019)

U Vašutové (2008, str. 70) je porucha chování charakterizována jako „*odchylka v oblasti socializace, kdy dítě není schopno respektovat běžné normy chování na úrovni odpovídající jeho věku, eventuálně úrovni jeho rozumových schopností*“.

Pro poruchy chování je typické hlavně agresivní chování a neschopnost začlenění do kolektivu, po případě porušování společenských norem, pravidel a podobně. (Procházka, 2014)

1.2 Klasifikace poruch chování

Existují různé klasifikace poruch chování z různých úhlů pohledu, vzájemně se prolínají a není mezi nimi jasně vytyčená hranice.

V MKN – 10 jsou děleny takto:

poruchy chování vázané na vztahy v rodině – narušené vztahy v rodině, narušené vztahy rodič a dítě, hádky mezi rodiči, rozvody, agresivita, ničení věcí a majetku, krádeže

nesocializované poruchy chování – dítě nebo mladistvý páchá přestupky samostatně, projevuje se nepřátelství a vzdor vůči dospělým, projevy krutosti, šikany, chybí hlubší vztahy a vztahy k vrstevníkům. Jedná se o poruchu samotářského agresivního typu. Tato porucha obvykle v dospělosti přechází do závažných poruch osobnosti.

socializované poruchy chování – negativní vztahy k autoritám, ke škole, pozitivní vztah ke skupině stejně starých vrstevníků, mnohdy se jedná o partu disociálního charakteru, krádeže s partou, záškoláctví

opoziční vzdorovité chování – je charakteristická porušením sociálního chování, které by mělo odpovídat věku dítěte. Jedná se o odmítání plnění příkazů a běžných povinností, neposlušnost, hrubost, zvýšenou dráždivost, nepřátelské postoje, provokace, opozičnictví.

jiné smíšené poruchy chování a emocí – kombinace poruch chování s trvalými a výraznými emočními symptomy jako je úzkost, obsese nebo kompulze, depersonalizace a derealizace, fobie nebo hypochondrie. (Hutyrová M. , 2019)

depresivní porucha chování – kombinace poruchy chování v dětství s trvalou a zřejmou depresivní náladou (nadměrný smutek, ztráta radosti ze života a běžných činností, pocity viny a beznaděje).

Specifické a nespecifické poruchy chování

Specifické jsou chápány jako poruchy vzniklé vlivem narušení centrální nervové soustavy.

Řadíme sem **ADHD** – Attention Deficit Hyperactivity Disorder (zkratka Americké psychiatrické asociace)

ADHD subtyp I – typ s převažující poruchou pozornosti (dříve pojem ADD – porucha pozornosti bez hyperaktivity). Tyto děti mají problémy se zaměřením pozornosti na konkrétní činnost, mají výpadky pozornosti (denní snění). V práci jim chybí systém. Neumí si uspořádat školní věci a pracovní místo, neudrží pořádek. Danou činnost mnohdy nedokončí. Mají zhoršený odhad času. Zadané úkoly nestíhají vypracovat, chodí pozdě. Problémy jim dělá navazování sociálního kontaktu, v kolektivu působí úzkostně.

ADHD subtyp II – typ hyperaktivní a impulzivní. Nebývá u něho primárně narušena pozornost. Pokud dojde k včasnému zahájení intervence, je to typ nejjednodušší a sociálně nejvíce přijatelně upravitelný. Tito jedinci často jednají bezmyšlenkovitě, nedomýšlí následky. Ve škole často narušují klid svými komentáři.

ADHD subtyp III – typ kombinovaný. U konkrétního jedince dochází v různé hloubce jak k narušení pozornosti, tak k hyperaktivitě i impulzivitě. Z typů ADHD bývá diagnostikován nejčastěji.

Žáci s ADHD bývají často spolužáky v kolektivu neoblíbeni. Pro svoje projevy jsou odmítáni, někdy je jim také ubližováno nebo naopak sami ubližují ostatním. Neumí řešit konflikty a sami je vyvolávají, nekontrolují se. V tomto směru je velmi důležitá práce třídních učitelů a jejich schopnost začlenit takové dítě do kolektivu vrstevníků. Problém ADHD je často vnímán jako selhání rodičů. Samotní rodiče s takovými dětmi ztrácejí trpělivost, mají pocit výchovného selhání. Pokud rodič nechá dítě vyšetřit odborníkem, přijme diagnózu a začne s ním pracovat dle rad odborníků, může pomoci nejen dítěti, ale i sám sobě. V tomto směru mohou být právě SVP nápomocna.

Nespecifické poruchy chování vznikají z **jiných příčin**. Bývají způsobeny tím, že na děti působí více negativních vlivů a to s sebou přináší sekundární poruchy chování. (Hutyrová M. , 2019)

1.3 Školská klasifikace poruch chování

1.3.1 Neagresivní poruchy chování

Vzdorovitost

je neúměrné prosazování vlastního názoru ve střetu s výchovnou autoritou, nerespektování jejich přání a odmítání poslušnosti. Může jít o výchovnou zanedbanost, o zoufalý projev neschopnosti vyhovět požadavkům nebo touha předvést se před spolužáky. (Vališová & Kasíková, 2011)

Záškoláctví

Vágnerová (2004, str. 73) charakterizuje záškoláctví jako „*Komplex reakcí únikového charakteru a jeho cílem je vyhnout se neúměrně velké zátěži, kterou v tomto případě představuje škola.*“

Slomek (2010) dále upřesňuje, že záškoláctví zpočátku bývá často spojeno se strachem z neúspěchu či špatného hodnocení, s problémy s vrstevníky i učiteli. Jedinec většinou jedná impulzivně. Účelové záškoláctví se objevuje v případě, kdy se chce dítě vyhnout testu, neoblíbenému předmětu nebo učiteli.

Kořeny záškoláctví je třeba hledat jak ve škole, rodině, vrstevnických skupinách, osobnosti dítěte. Pokud záškoláctví není řešeno včas, přechází v nutnost dopouštět se dalších přestupků (lhaní, podvody, útky). Toto rizikové chování je mnohdy spojeno s dalšími rizikovými projevy chování jako je zneužívání návykových látek, gambling, dětská kriminalita, prostituce. Záškoláctví bývá řazeno do asociálních poruch chování (Martínek, 2015).

Útky

Žák opakovaně nechodí do školy a svůj čas tráví mimo domov nebo domov zcela opouští. Za touto situací se skrývá nezáměr rodičů a závažné selhávání domácího prostředí. Často je to spojeno s rozpadem rodiny, týráním, pohlavním zneužíváním. Je zde velké nebezpečí, že dítě bude čas trávit způsobem, který negativně ovlivňuje jeho mravní vývoj nebo se dokonce zapojí do trestné činnosti. (Vališová & Kasíková, 2011)

Lži

Podle Slomka (2010) rozlišujeme tři základní druhy lží:

- **konfabulace** neboli smyšlenka – objevuje se především v předškolním věku, kdy dítě zaměňuje své představy za skutečné události, často k nim připojuje i své sny. Dítě si svoji lež neuvědomuje, nelze ji tedy považovat za poruchu chování
- **lež bájivá** - objevuje se ve věku kolem 10–11 let, ve starším věku (pubertě a adolescenci) bývá již považována za patologický jev. Za lež bájivou je považováno vymyšlení atraktivních příběhů, ve kterých dítě většinou zastává hlavní roli. Sklony k nim mívají děti s hysteroidními rysy. Nejde o účelné chování, dítě si není vědomo nepravdy, není tedy považováno za poruchu chování
- **pravá lež** – objevuje se ve věku, kdy jsou jedinci schopni pochopit rozdíl mezi pravdou a lží. Tato lež je účelová, sleduje nějaký zisk, vyhnutí se nepříjemnosti. Objevuje se především ve školním věku. Přestože je lež účelová, může se jednat o lež obrannou objevující se v určité situaci, kterou dítě neumí vyřešit jinak než lží. Může se jednat o situace, kdy má strach z trestu, či lži chrání někoho jiného. (Martínek, 2015)

Krádeže

Je-li dítě schopno pochopit význam vlastnictví – moje a cizí a přijmout tuto normu, můžeme mluvit o záměrné krádeži. Dítě si uvědomuje nesprávnost svého chování. „Většina krádeží v dětském a mladistvém věku není způsobena psychickým onemocněním, většinou má na krádežích podíl prostředí, kde dítě vyrůstá, parta či nevýhodné postavení v kolektivu dětí.“ (Martínek, 2015, str. 115). Pokud se dítě dopustí krádeže, je nutné zjistit příčinu jeho jednání. Nikdy by nemělo být dítě potrestáno, aniž se pokusíme o zjištění důvodu a příčiny. (Slomek, 2010).

Patologické závislosti

Je to skupina fyziologických, behaviorálních a kognitivních fenoménů, v nichž užívání nějaké látky nebo třídy látek má u daného jedince mnohem větší přednost než jiné jednání, kterého si kdysi cenil více. Centrální popisnou charakteristikou syndromu závislosti je touha (často silná, někdy přemáhající) brát psychoaktivní látky (které mohou, avšak nemusí být lékařsky předepsány), alkohol nebo tabák. Návrat k užívání látky po období abstinence často vede k rychlejšímu znovuobjevení jiných rysů syndromu, než je tomu u jedinců, u nichž se závislost nevyskytuje. (WHO, 2021)

Vznikají po opakovaném užívání nějaké látky, případně při provozování činnosti přinášející maximální pocit uspokojení. Významnou roli hraje touha, která vybízí k užívání návykových látek. V případě nedostatku látky dochází k fyzickým nebo psychickým obtížím (Švarcová, 2002)

1.3.2 Agresivní projevy chování

„Agresivní chování lze definovat jako porušení sociálních norem, omezující práva a narušující integritu živých bytostí i neživých objektů. Jde o symbolické nebo reálné omezování, poškozování a ničení. Agresivitu lze chápat jako sklon k takovému chování. Agrese označuje aktuální projev takového chování.“ (Vágnerová M. , 2004 , str. 266)

Šikana

Kyriacou (2005, str. 26) definuje šikanu „*jako trvalé agresivní jednání jednoho žáka vůči druhému s úmyslem způsobit oběti utrpení.*“ Šikanovat nemusí pouze jeden žák, ale celá skupina. Kyriacou a Martínek se shodují, že není vždy jednoznačné určit, kdy se jedná a nejedná o šikanu. Učitel musí věc opatrně prověřit a nesmí dát pouze na vlastní názor nebo stížnost žáka. Šikanování může mít různé podoby. Nemusí se jednat pouze o fyzické násilí vůči oběti, které zanechává důkazy. Daleko horší bývá to, co na první pohled nejde vidět. Jsou to slovní urážky, výhrůžky, ponižování, ignorování a snahy o vyloučení z kolektivu. Jde o nepřímou formu šikany. (Fischer & Škoda, 2008) Aby se jednalo o šikanu, musí splňovat podmínky: „*Jde vždy o převahu síly nad obětí, nehovoříme pouze o fyzické síle ale i psychické, mentální, ekonomické, mocenské. Oběť vnímá útoky jako nepříjemné, urážející, haní ji nebo její blízké. Útoky mohou být dlouhodobé i krátkodobé, které bývají mnohdy závažnější*“ (Martínek, 2015, str. 132)

Agresivita a agrese

Agrese se dá vyjádřit jako jednání s cílem poškodit objekt či osobu, naproti tomu agresivita je chápána spíše jako osobní dispozice, charakterová vlastnost, tedy nastavení subjektu k agresivnímu chování. Teda agrese je samotný projev chování a agresivita je osobní vlastnost.

Agresivní chování **může být verbální a fyzické** (Dařílek & Kusák, 1998)

- **Verbální** – psychické poškození nebo ublížení – slovní útok (urážka, jízlivost, ironie, nadávka nebo hrozba)

- **Fyzické** – ohrožování jiného jedince s pomocí určité části těla nebo s použitím zbraně. Jiné osobě působí bolest nebo poškození.

Dále můžeme agresivní chování dělit dle cíle:

- **Přímé** – je zaměřeno na objekt
- **Nepřímé** – je zacíleno na poškození či zničení nějakého předmětu, který má určitou hodnotu pro oběť
- **Reaktivní** – jde o krátkodobou primitivní reakci doprovázenou vztekem, jejímž následkem je zničení předmětu nebo jedince.
- **Instrumentální** – vztahuje se k procesu učení a je chápáno jako nástroj k dosažení vytyčeného cíle.

Agresivní poruchy chování

Je pro ně charakteristické násilné porušování a omezování práv ostatních. Rozlišujeme dva typy problémových jedinců vykazujících agresivní typ chování:

1. Tento typ vykazuje agresivní chování z hlediska intenzity a četnosti, bývá neschopný empatie, objevuje se u něho emoční plochost, lhostejnost a snaha o uspokojení vlastních potřeb. Chybí u něj pocity viny.
2. Tento typ může projevovat agresi spojenou s impulzivitou a nezralostí autoregulace svého chování. U něho zpravidla chybí úmysl k agresivnímu chování, chování je nepředvídatelné. Tento typ bývá hodnocen jako méně závažná odchylka s většími předpoklady možnosti nápravy.

Mezi agresivní formy poruch chování lze zařadit: násilné chování vůči lidem, zvířatům nebo věcem, týrání lidí nebo zvířat, vandalismus, přepadávání a šikana. (Pugnerová & Kvintová, 2016)

Loupež

Na stránkách Policie ČR¹ je loupež řazena mezi násilnou majetkovou trestnou činnost. Jedním ze znaků loupeže je užití násilí nebo pohrůžky násilím a to za účelem zmocnit se cizí věci. V praxi to znamená, že pachatel ohrožuje poškozeného zbraní přímo např. nožem, pepřovým sprejem, střelnou zbraní nebo poškozenému vyhrožuje újmou na zdraví. Trestný čin

¹ Loupež. Online. 2013. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/zajimava-temata-loupez.aspx>. [cit. 2024-06-14].

loupeže upravuje **Trestní zákoník 40/2009 Sb., §173.** „Kdo proti jinému užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let

2. Systém péče o děti s poruchami chování

Ptáček (2006) hovoří o nápravě a terapii u dětí s poruchami chování, která úzce souvisí s typem a prognózou dané poruchy. Nejen správná diagnostika, ale především komplexní, systematický a dlouhodobý přístup a spolupráce co nejširšího počtu osob z prostředí dítěte představuje základ pro zlepšení situace. Důležité je uvědomit si, že porucha chování není problém dítěte, ale celé rodiny (popřípadě nejbližších lidí), a proto by terapie měla probíhat se všemi členy a blízkými osobami.

Do komplexního přístupu zařazujeme jak pedagogicko-psychologické poradenství, tak psychoterapie, zájmové aktivity, medikaci a spolupráci se školou. Pedagogicko-psychologické poradenství by mělo zaměřeno na konkrétní případ a rozpracovat kroky ve výchově, komunikaci s dítětem a podpoře žádoucího chování. Psychoterapie může být jak individuální, tak skupinová. Žádoucí chování a uvědomění si následků chování nežádoucího.

Velkou roli hrají i organizované volnočasové aktivity, kde dítě může realizovat své koníčky, které dítěti umožní relaxovat a začlenit do skupiny vrstevníků se stejnými zájmy.

Také podání léků může být dalším prostředkem pro korigování chování dítěte. Důležité však je vědět, že samotná medikace dítě nevyléčí, může pouze zmírnit projevy. (Ptáček, 2006)

Škola je místem, kde se má dítě vzdělávat a být vychováváno tak, aby bylo schopno uspět v životě. V současné době se ve školách pracuje s tzv. školním klimatem. Touto formou jsou zařazována do škol témata, pro některé žáky až osobní. Pedagogové pracují s třídou prostřednictvím komunitního kruhu, kdy jsou nastoleny nejrůznější oblasti týkající se vzájemných vztahů. Děti tak mohou daleko častěji získat zpětnou vazbu na své chování nejen od učitele, ale také od spolužáků. Důležitým článkem vyučovacího procesu je učitel, který nejen organizuje učební aktivity, řídí hodinu a sděluje pokyny, ale je také důležitým spolutvůrcem klimatu třídy. Neměl by být v úloze policisty, soudce, ani dozorce, teda jako represivní orgán. Klimatu třídy naopak prospívá, když učitel ponechá aktivitu a iniciativu samotným žákům. (Čapek, 2015)

Specifické postavení má pak třídní učitel, který by měl žáka poznat, seznámit se s jeho rodinným zázemím, znát jeho silné a slabé stránky a vědět, jakým způsobem rozvíjet jeho schopnosti a dovednosti. Měl by být obhájcem svých žáků, podněcovat je a motivovat. Důležitá je také spolupráce učitele a rodiče. V tomto případě je podle (Čapek, Třídní klima a školní klima, 2010) důležité získat rodiče ke vzájemné spolupráci. Učitel by měl být profesionál, měl

by vhodně s rodičem komunikovat, dát najevo svůj pozitivní postoj k žákovi, pedagogický optimismus a vstřícnost. (Hutyrová M. , 2019 , str. 136)

Školní poradenské pracoviště

V praxi se ukazuje, že pro prevenci školního neúspěchu je zásadní schopnost školy řešit potřeby žáka bezprostředně při jejich vzniku a přímo v prostředí třídy a školy.

Poradenské služby jsou ve škole zaměřeny na (Hutyrová M. , 2019 , str. 159) prevenci školní neúspěšnosti, primární prevenci rizikového chování, kariérové poradenství, odbornou pomoc při integraci a vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, péči o vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků, průběžnou a dlouhodobou péči o žáky s neprospěchem, metodickou podporu učitelů při aplikaci psychologických a speciálně pedagogických poznatků a dovedností. (Hutyrová M. , 2019)

Výchovný poradce se soustředí především na oblast kariérového poradenství a podporu žáků se speciálně vzdělávacími potřebami

Školní metodik prevence pracuje především v oblasti prevence rizikového chování. Je to učitel dané školy, který má pro tuto práci odborné předpoklady. Jeho úkolem je získat důvěru dětí, aby mohl řešit konfliktní situace ve škole. Přípravuje a zprostředkovává programy na podporu týmové spolupráce a žákům se věnuje dle jejich potřeb individuálně.

Školní psycholog pracuje s jednotlivcem i s třídním kolektivem. Pozoruje a zpracovává diagnostiku skupiny, sleduje vztahy ve třídě. Diagnostiku jednotlivce smí provádět jen se souhlasem rodičů žáka. Žáci i učitelé se na něj mohou obracet s problémy souvisejícími se školním prostředím a vztahy v něm.

Školní psycholog spolu se školním speciálním pedagogem vytváří systém včasného rozpoznání žáků s obtížemi a to nejen výukovými, ale i výchovnými. Oba pak při volbě diagnostických nástrojů zohledňují možnou následnou diagnostiku ve školských poradenských zařízeních, kam je dítě v případě závažného problému odesláno. Výsledky těchto vyšetření pak konzultuje s rodiči, kteří musí s navrhovanými opatřeními souhlasit. Některá opatření se týkají výchovných přístupů, jiná způsobu vedení domácí přípravy a jeho efektivity či používaných strategií učení. Mnohdy je vhodné, aby se těchto konzultací účastnil i samotný žák. Všechna opatření jsou poté konzultována s ostatními pedagogy. (Hutyrová M. , 2019)

Jak již bylo uvedeno výše, škola může požádat o pomoc při řešení problémů **pedagogicko-psychologickou poradnu, speciálně pedagogickou poradnu či středisko**

výchovné péče. Pedagogicko-psychologické poradny zajišťují kromě diagnostiky dětí také poradenství pro pedagogy, rodiče i metodiky prevence. Spolupracují, jak se školou, tak s rodinou dítěte a dalšími institucemi.

Střediska výchovné péče jsou **školskými zařízeními pro preventivně výchovnou péči a poskytují jak ambulantní, tak intenzivní péči** v podobě pobytu nebo stacionáře. Může se také jednat o jednorázovou pomoc při aktuálním problému. Dětem s poruchami chování poskytují preventivně výchovnou péči, konzultace či dlouhodobější terapeutickou intervenci. Rodičům a učitelům nabízí poradenství týkající se péče o dítě s poruchou chování. Ve střediscích výchovné péče pracují především psychologové a speciální pedagogové.

Dále se může rodič či dítě obrátit i **na orgány, které spravuje Ministerstvo práce a sociálních věcí**, a to je orgán sociálně-právní ochrany dětí, poradny pro rodiče a děti v rámci určité sociální služby či nízkoprahový klub pro děti a mládež.

Orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) se stará o ochranu práv dítěte a jeho optimální vývoj a výchovu a o ochranu oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění, a směřuje k obnovení narušených funkcí rodiny. Orgán sociálně-právní ochrany dětí je státním orgánem, jenž je součástí obecního úřadu s rozšířenou působností; řídí se zákonem **č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.**

Zařízení sociálně-právní ochrany dětí poskytují **odborné poradenství pro děti, nabízejí sociálně-výchovné činnosti či podporují děti vyžadující okamžitou pomoc.** Poradny mohou poskytnout rady ohledně řešení vzájemných vztahů, zprostředkovat informace o možných postupech v náročných situacích souvisejících s touto problematikou a tak dál.

Sociálně-právní ochrana dětí se vyskytuje i v nestátním zařízení, a to ve **Fondu ohrožených dětí**, který je pověřen Ministerstvem práce a sociálních věcí České republiky k výkonu sociálně-právní ochrany dětí a je také kompetentní pomoci rodičům při řešení výchovných problémů, nabízí poradenskou činnost a má i další kompetence, které nesouvisí pouze s problematikou dětí s poruchami chování.

Poradenství pro rodiče a děti s poruchami chování mohou poskytovat také sociální služby (spravované Ministerstvem práce a sociálních věcí), například poradny, které se zaměřují na určitou cílovou skupinu, jako rodinné poradny, manželské poradny, poradny pro osoby, jejichž způsob života vede ke konfliktu se společností (například zneužívající drogy), a další.

Další možností jsou **nízkoprahová zařízení pro děti a mládež**. Služba je poskytována terénně nebo ambulantně dětem společensky ohroženým ve věku od šesti do šestadvaceti let. Do těchto zařízení si mohou děti nebo mladí lidé přijít pro radu a konzultovat tady nejrůznější problémy, které se jich aktuálně týkají – od problémů v rodině po sexuální a drogovou problematiku. Pokud je provinění dítěte tak závažné, že případ neřeší ambulantní péče, je v tuto chvíli na řadě represivní opatření v podobě ústavní či ochranné výchovy, o které rozhoduje soud. Soud tak může učinit na návrh kurátora pro mládež či na návrh rodičů, kteří si nevědí s poruchou chování u svého dítěte rady (Vágnerová M. , 2008)

Tato zařízení zajišťují výchovu a vzdělávání ohrožených dětí a rizikové mládeže od tří do osmnácti, případně devatenácti let věku. Zřizovatelem těchto institucí je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. O zařazení do nich většinou rozhoduje soud.

Diagnostický ústav – zde se dítě po příchodu setkává se **sociální pracovníci**. Poté si ho bere na starost **psycholog**, jenž sepiše **vstupní rozhovor**. O dítě se poté starají **vychovatelé**. Doba pobytu v diagnostickém ústavu je stanovena **na dva měsíce** (Matoušek & Matoušková, 2011)

Dětský domov je místem, kde se zajišťuje výkon ústavní výchovy; jsou zde umístěny děti bez vážných poruch chování.

Dětský domov se školou se stará o děti s nařízenou ústavní výchovou. Jedná se o děti s vážnějšími poruchami chování. Jsou zde zařazeny také nezletilé matky s dětmi. Vzdělání je zajištěno dětským domovem, děti nemohou být vzdělávány mimo dětský domov. Toto zařízení je určeno pro děti od šesti let věku do ukončení povinné školní docházky. Pokud se dítě nemůže po ukončení této docházky pro pokračující závažné poruchy vzdělávat na střední škole mimo zařízení, je přerazeno do výchovného ústavu.

Výchovný ústav je místem, kam jsou děti zařazovány až od patnácti let věku. Jedná se o jedince se **závažnou poruchou chování**, u nichž je nařízena ústavní nebo ochranná výchova. Ústav zajišťuje péči dlouhodobou, která by měla jedinci zajistit přípravu na budoucí povolání.

Důležitým faktorem v práci s dítětem s poruchami chování je mezioborová a mezirezortní spolupráce. Velmi dobrý vliv má především angažovanost rodiny či zákonných zástupců dítěte (Hutyrová, Růžička, & Spěváček, 2011)

I když prognóza dětí s poruchami chování není nejlepší, správným přístupem se dá mnoho věcí zvládnout a překonat. Výsledek není zaručený, každé dítě je individuální osobnost

a záleží na jeho inteligenci, motivaci, temperamentu, možnostech intervence v komunitě, ve které žije, a především na zapojení nejbližších osob. (Ptáček, 2006)

3. Střediska výchovné péče (SVP)

Poskytují **poradenské služby školám**. Cílem jejich činnosti je **zmírňovat, popř. odstraňovat příčiny nebo důsledky již rozvinutých poruch chování a předcházet vzniku** či dalšímu rozvoji negativních projevů chování a nežádoucích jevů v sociálním vývoji žáků.

Problematika poruch chování je jedním z témat, které **škola řeší nejčastěji**, proto je třeba zajistit intenzivní spolupráci všech zúčastněných (dítě, rodič, škola, poradenská zařízení). Je velmi důležité k tomuto problému přistupovat **systémově a kompetentně**. (Kuchárská, Mrázková, Wolfová, & Tomická, 2013)

SVP poskytuje péči dětem, které jsou v riziku nebo už mají poruchy chování rozvinuté. Systém středisek výchovné péče je definován zákonem **109/2002 Sb.**² a střediska jsou součástí školských zařízení preventivně výchovné péče (Janků, 2009).

Činnost ve středisku je **diagnostická, poradenská, psychoterapeutická, výchovná a vzdělávací**. Pracují buď **ambulantně, celodenně nebo internátně** (Janků, 2009).

SVP zřizuje **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy**, organizačně ve většině případů spadají pod **diagnostické ústavy, dětské domovy se školou nebo výchovné ústavy**.

„Středisko výchovné péče je zařízení, které se zaměřuje na výchovné problémy dětí a mládeže. Je to **školské zařízení**, jež poskytuje **preventivně výchovnou péči** dětem a mladistvým od tří do osmnácti let, případně do ukončení jejich přípravy na budoucí povolání. Středisko přijímá do péče klienty, u nichž dominuje porucha chování, ale nenastal důvod k nařízení ústavní výchovy nebo uložení ochranné výchovy. Středisko nabízí služby formou ambulantní nebo pobytové péče. Střediska pracují komplexně jak s dítětem, tak s jeho rodinou a dalšími důležitými osobami. Spolupracují se školou a dalšími odborníky, a tímto vytvářejí podmínky pro změnu v projevech chování dítěte. (Hutyrová M. , 2019 , str. 163)“

Činnost středisek výchovné péče obecně upravuje **vyhláška č. 458/2005 Sb. § 2 odst. 1**. Tato legislativa umožňuje těmto zařízením vykonávat svou praxi ve **třech základních odvětvích**:

² Zákon o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů

a) diagnostické služby - psychologická diagnostika osobnosti vypracována odborným psychologem, speciálně pedagogická a pedagogicko-psychologická diagnostika poruch chování, sociální diagnostika podmíněnosti příčin poruch chování

b) preventivně výchovné služby - výchovně vzdělávací činnost zaměřená na předcházení poruchám chování, nebo jejich nápravu včetně sociálně rehabilitační činnosti, vypracování individuálního výchovného plánu a podpora klienta při naplňování tohoto plánu a jeho cílů, jednorázové, krátkodobé, a dlouhodobé vedení klientů formou individuální, skupinové a rodinné terapeutické činnosti, vypracování a uskutečnění speciálně-pedagogických a terapeutických programů pro třídní kolektivy při předcházení a při řešení sociálně-patologických jevů na podnět školy nebo školského zařízení

c) poradenské služby - poradenská intervence včetně telefonické intervence a psychologická podpora poskytovaná klientovi, jež je v obtížně řešitelné situaci, poradenská činnost zaměřená na předcházení vzniku sociálně-patologických jevů, na řešení problémů vzniklých v důsledku poruch chování klienta a nežádoucích vlivů a odborná činnost zaměřená na podporu při začleňování klienta do společnosti

Střediska existují ve formě ambulantní, stacionární a internátní.

Ambulantní zajišťují diagnostiku poruch chování a sociálního vývoje a na základě této diagnostiky poskytují jednorázovou intervenci, krátkodobé nebo dlouhodobé vedení a to formou individuální, skupinové nebo rodinně terapeutické činnosti. Vypracovávají individuální program pomoci pro každého klienta a napomáhají při jeho naplňování. Spolupracují se školami a na jejich podnět vypracovávají a realizují cílené speciálně pedagogické a terapeutické programy pro třídní kolektivy k řešení šikany, školního násilí, zneužívání návykových látek apod. Pro své klienty poskytují služby zaměřené na volbu dalšího vzdělávání či povolání. Uskutečňují metodické schůzky a porady s pedagogickými pracovníky škol, školními psychology a školními metodiky prevence.

Internátní oddělení poskytují celodenní a internátní služby na základě žádosti osob odpovědných za výuku. Vytváří podmínky pro navázání kontaktu s rodinou a společně řeší problém klienta. Podmínkou pro přijetí je předchozí ambulantní spolupráce a zpracování základního individuálního programu pomoci. Toto oddělení je zaměřeno na práci s dětmi a dospívajícími, u kterých převažují výchovné problémy. Pobyt je dobrovolný a to na základě smluvního vztahu mezi střediskem, klientem a jeho zákonnými zástupci. Péče je hrazena částečně. Poplatek za jeden všední den je přibližně 65,- Kč. Internátní oddělení má svoje

programy, které se v různých zařízeních liší. Nejvíce se většinou podobají komunitnímu terapeutickému systému. Preventivně výchovný pobyt je určen zejména pro děti od šesti do osmnácti let věku s nejrůznějšími projevy poruch chování, u kterých lze předpokládat jistou míru motivace k pozměnění některých svých životních postojů nebo k nápravě svých selhání. Důležitým bodem programu je posílení pozitivních rodinných vztahů a rodiny jako celku. Proto je právě spolupráce všech členů rodiny důležitou prioritou. Pobyt je obvykle veden komunitním způsobem. V jedné výchovné skupině může být maximálně 8 dětí. Program pobytu je zaměřen na sebepoznání a rozvoj osobnosti a sociálních dovedností a pomáhá klientům v zorientování se ve složitých životních situacích.

Stacionární oddělení je specifickou formou denní péče. Jedná se o skupinový program, který poskytuje klientům v mimoškolní době denní odbornou a terapeutickou péči. Klienti se po ukončení odpoledního programu vrací domů. Toto oddělení poskytuje klientům souvislou výchovně vzdělávací péči a stravování v pracovních dnech, nejméně v rozsahu 8 hodin denně, nejdéle však do 19 hodin.

Silné a slabé stránky středisek

Hutyrová (2019) za **velkou výhodu středisek** považuje poskytování služeb na základě dobrovolnosti, což je dle ní základní podmínka pro aktivní spolupráci a nastartování náhledu klienta na sebe samého, na své chování, seberegulaci a z ní vyplývající snahu o změnu přístupu k životu. Kladně také hodnotí širokou nabídku poskytovaných služeb a vzdělání pracovníků těchto SVP.

Za **slabé stránky** považuje nerovnoměrnost zastoupení středisek v jednotlivých krajích. *„Jsou místa, kde své služby nabízí hned několik středisek a klient si může vybírat. Na druhé straně jsou oblasti, kde není žádné pokrytí. Stejně tak je poměrně malá kapacita jednotlivých středisek a poptávka často převyšuje nabídku. Dále došlo ke sloučení středisek výchovné péče s dalšími institucemi (diagnostické ústavy, výchovné ústavy). Tím se pro mnohé klienty setřel rozdíl mezi nařízenou a nenářízenou péčí, zvláště pokud instituce mají společné sídlo.“* (Hutyrová M. , 2019 , str. 168)

4. Střediska výchovné péče s celodenním oddělením v ČR

Cílem činnosti středisek je podpořit rodinu a děti v rizikové situaci tak, aby rodina byla bezpečným prostředím pro dítě a nemuselo v krajním případě dojít k odebrání dítěte z rodiny. Střediska výchovné péče by měla být pro klienty a jejich rodiny v dojezdové vzdálenosti, realita je však jiná. Síť SVP v žádném případě nepokrývá celou Českou republiku, a to ani v případě ambulantních oddělení. Bylo by žádoucí, aby ambulance SVP byla k dispozici v každém okrese. SVP jsou totiž velice přínosným prvkem pro preventivní práci s dítětem a jeho rodinou. Co se týká oddělení stacionáře, pak nespornou výhodou je poskytování intervence v přirozeném sociálním prostředí žáka. Při stacionární péči se žák vrací každý den zpět do rodiny, fungují i návštěvy jeho kmenové školy. Velmi důležité je také to, že intervence může být zahájena včas. V současné době totiž není výjimkou, že pomoc SVP vyhledávají i rodiče dětí předškolního věku.

Získat informace o jednotlivých střediscích výchovné péče a jejich fungování, je úkol nelehký. Jen obtížně lze vyhledat nějaký přehledný seznam. V rámci této práce se pokoušíme právě o takový vhled do problematiky, přičemž je nutné zdůraznit, že informační zdroje jsou omezené a je nutné zaměřit se především na informace získané prostřednictvím internetu. Podrobnější informace pak byly získávány prostřednictvím dotazníku, který byl zaslán těmto střediskům v rámci zpracování bakalářské práce. Následující kapitola přehledně popisuje střediska výchovné péče s oddělením celodenního stacionáře. Pro přehlednost je připojena i mapka (Příloha číslo 14).

Z dotazníků zasláných jednotlivým SVP jsem zjistila, že nejdéle funguje SVP v Brně, dále pak SVP Alfa Svitavy a SVP ve Střílkách Help. Všechna tři střediska zahájila svoji činnost před deseti lety. Nejmladším zařízením je pak SVP Nový Jičín fungující od ledna 2023. Ročně průměrně projde denním stacionářem 28 dětí v rozmezí od 6 do 16 let. Iniciátorem spolupráce je většinou zákonný zástupce, který vždy zařízení kontaktuje telefonicky. V definování výhod stacionáře se jednoznačně odpovídající shodují na tom, že prvořadá je možnost práce s klientem aniž by byl vytržen z rodinného prostředí. Opakovaně je zdůrazněn pozitivní dopad intenzivní spolupráce s rodinou klienta. Zařazení dítěte do stacionáře předchází 1 – 3 ambulantní sezení. Odpovědi se rozcházejí v hodnocení spolupráce s kmenovými školami a to v rozsahu celé klasifikační stupnice. Tedy od vynikající spolupráce až po velmi špatnou. Všechna SVP zdůrazňují nutnost navázání dobré spolupráce se základními školami a to i formou osobních návštěv. SVP školám poskytují závěrečné hodnocení včetně doporučení, jak s klientem pracovat. Zpětnou vazbu od škol však SVP získávají spíše vyjímečně.

4.1 Výchovný ústav, středisko výchovné péče Klíčov a střední škola

SVP zajišťuje preventivně-výchovnou péči pro děti s rizikem vzniku poruch chování a negativních jevů ohrožujících jejich psychosociální vývoj. Poskytuje také intervenci osobám odpovědným za výchovu (zákonným zástupcům) nebo pedagogickým pracovníkům.

SVP nabízí ambulantní péči a na základě jejího doporučení péči celodenní (stacionář) a internátní. Během pobytu dětí v SVP je zaručeno vzdělávání na úrovni základní a střední školy, a to na základě individuálních vzdělávacích plánů kmenové školy.

4.1.1 Celodenní oddělení Praha 9, Celodenní oddělení Mladá Boleslav

Celodenní péče je určena především pro klienty, kteří mají problémy:

ve škole - ve vrstevnických vztazích, problémy s autoritou učitele, negativní postoj k plnění školních povinností

v rodině – nerespektování autority rodičů, časté konflikty, hádky, útěky z domova, nepodnětné či ohrožující rodinné prostředí.

V dopoledních hodinách probíhá vyučování na základě individuálního vzdělávacího plánu vypracovaného kmenovou školou. V odpoledních hodinách probíhají výchovné, vzdělávací a terapeutické programy.

Stacionář funguje od května 2022. Jeho kapacita je maximálně 8 klientů od 6. do 9. třídy. Výjimečně jsou přijímáni klienti navštěvující 5. třídu. Tedy děti ve věku 12 – 16 let. Ve školním roce 2023/2024 zatím zařízením prošlo 28 klientů. Nejčastěji jsou to děti, které nerespektují rodiče, trpí psychickými obtížemi a mají problémy ve škole. Před umístěním do stacionáře absolvují 3 – 5 ambulantních návštěv. Stacionář do programu nepřijímá děti, které mají psychiatrické obtíže. Ve většině případů je iniciátorem spolupráce zákonný zástupce, který zařízení kontaktuje telefonicky.

Program na Celodenním oddělení se odehrává od 7:30h do 16:00h od pondělí do čtvrtka. V pátek většinou do 13:00 - 15:00h podle chování a aktivity dětí. Výhodou je intenzivnější navázání kontaktu a vybudování bezpečného prostředí pro sdílení. Klienti se spíše otevírou. Internátní pobyt nenabízíme v Mladé Boleslavi. Je ale možnost pokračovat internátním pobytem v Praze, jelikož jsme od nich detašované pracoviště a probíhá s nimi úzká spolupráce.

Spolupráce s kmenovými školami je na průměrné úrovni (hodnoceno známkou 3). Před začátkem programu garant klienta sdělí kmenové škole, že se plánuje nástup jejich žáka. Zažádá o individuální vzdělávací plán a potvrzení akceptace známek z našeho zařízení. Dále během pobytu se s kmenovou školou telefonicky spojí v případě vyřízení dokumentů ohledně přebírání zodpovědnosti na dny, kdy klient na předem určené 2 dny jde ještě před ukončením programu na zkoušku do kmenové školy. Je to z důvodu plynulejšího znovu začlenění. Na konci se dále sdělí datum ukončení programu, případně se informuje o prodloužení. S kmenovou školou se dále spojuje dle individuálních potřeb klientů - předávají se informace o jejich působení, spolupráci s rodiči. Výjimečně se po konci programu realizuje společná osobní schůzka s výchovným poradcem a třídním učitelem, pokud o to škola stojí. Po kmenové škole je vyžadován pouze individuální vzdělávací plán na 2 měsíce, kde je i krátký popis toho, jak se klient ve škole projevuje. Dále podpis u dokumentu přebrání zodpovědnosti při tréninku začlenění. Školy mají možnost intenzivnější spolupráce. Mohou SVP navštívit osobně nebo využívají telefonickou konzultaci. Často se ptají na doporučení a rady. Některé kmenové školy spolupracují méně a neprojevují větší zájem o intenzivnější spolupráci.

Kmenová škola po skončení programu získává závěrečné hodnocení individuálního vzdělávacího plánu (IVzP). Dokument získá prostřednictvím datové schránky. V dokumentu je popsáno žákovo působení na celodenním oddělení z hlediska připravenosti, aktivity a chování. Na závěr jsou uvedeny návrhy a doporučení, jak s žákem pracovat a jak s ním jednat. Je popsána spolupráce s rodiči žáka. Uveden je také návrh známek k předmětům. Někteří rodiče kmenové škole také předávají závěrečnou zprávu, kde je podrobněji popsáno chování klienta, je ale určeno pouze rodičům a klientovi, případně kurátorům z OSPOD. Je tedy zcela na uvážení rodičů, zda ho budou sdílet s kmenovou školou. Zpětná vazba od škol přichází pouze výjimečně.

Většinou poslední týden programu se domluví dva dny (většinou pondělí a úterý nebo úterý a středa), kdy dítě navštíví kmenovou školu. Je to z toho důvodu, aby byl ještě prostor probrat s klientem návštěvu, jak to šlo nebo nešlo. Případně se může s kmenovou školou domluvit návštěva na dny, kdy zrovna pořádají nějakou akci.

Velmi důležité je navázat vztah a důvěru s klienty. Hned ze začátku je ale třeba nastavit pravidla a hranice a ty důsledně vyžadovat. Sdílet, co bude následovat, když se tyto pravidla překročí, jaký je toho následek. Být otevřený ke klientům, nic jim nezatajovat, jednat s nimi přímě, pokud by to vyloženě nemělo špatný vliv na jejich psychiku. Neustále jim nabízet prostor ke sdílení. Klást zodpovědnost na jejich stranu, zdůrazňovat, že my tu jsme pro ně, podáváme

jim pomocnou ruku nebo jim ukazujeme možnou cestu, ale už je na nich, zda toho využijí nebo ne. A když to nevyžijí, snažit se od toho oprostít a nebrat si to osobně. Dále se nesnažit jim zalíbit za každou cenu, udržovat profesionální vztah s pravidly jednání. Vyžadovat aktivitu, jak při činnostech, diskuzích, zapojovat je, ať si na to přijdou sami, být především jejich průvodci. Stanovovat neoficiální dohody i s rodiči a klientem. Stanovit kontrakt, co se bude čekat od obou stran, k tomu podpisy a datum, kdy se probere zhodnocení (např. klient bude doma uklízet nádobí, rodiče naplánují výlet na sobotu). Pomáhá zařazovat mnoho aktivit, kde se unaví nebo poznají jiné aktivity a práci - lekce sportů, chodit na dlouhé výlety, zahradničení, práce s keramickou hlinou, zapojovat se do větších projektů.

Prostudovala jsem **Školní vzdělávací program** a zjistila tyto informace:

Základní škola s ohledem na časově omezený pobyt dítěte v SVP spolupracuje s kmenovou školou dítěte, která vypracovává ŠVP. Školní vzdělávací harmonogram je stanoven na dobu pobytu dítěte v zařízení. K samotnému zařazení žáka do základní školy při SVP Klíčov je nutný souhlas zákonného zástupce žáka, doporučení pracovníka ambulantního oddělení SVP a kmenové školy žáka. Nejedná se však o přestup na jinou školu, podle § 49 odst. 1., zákona č. 561/2004 Sb., a toto zařazení tedy neprobíhá ve správním řízení. Žák nadále zůstává žákem své „kmenové školy“. Rozsah a organizaci výuky určuje ředitel ZŠ při SVP Klíčov. Žáci v průběhu předpokládané dvouměsíční lhůty pravidelně navštěvují výuku, která je realizována dle vzdělávacích plánů zpracovaných vyučujícími základní školy na základě podkladů a kritérií kmenových škol. Po ukončení pobytu je zpracováno hodnocení žáka, včetně interpretace závěrů, doporučení a návrhů klasifikace za dané období.

4.1.2 Formy vzdělávání

- a) Příležitostná výchova, vzdělávací, zájmová a tématičko – rekreační činnost nespojená s pobytem mimo školské zařízení. Jedná se například o přednášky, besedy, veřejná vystoupení, výstavy, exkurze, výlety, vystoupení, návštěvy divadelních představení, sportovní dny apod.
- b) Pravidelná výchova, vzdělávací a zájmová činnost
- c) Výjezdová činnost a další činnost spojená s pobytem mimo zařízení – pobytové, putovní nebo hvězdnicové tábory organizované ve volných dnech a o prázdninách (rekreační, rekreačně – zdravotní, odborné soustředění, expedice)

- d) Osvětová činnost včetně shromažďování a poskytování informací pro děti v oblasti prevence sociálně – patologických jevů. Zahrnuje především poradenskou a informační činnost.
- e) Individuální práce, zejména vytvářením podmínek pro rozvoj nadání dětí (konzultace, řešení tematických úkolů, organizace a garance postupových soutěží)
- f) Nabídky spontánních činností – místo neformální kamarádské komunikace, možnost zahrát si, číst, poslouchat hudbu.
- g) Příprava na vyučování – nejedná se jen o vypracování domácích úkolů, ale jsou to i didaktické hry, tematické vycházky a další činnosti k upevnění a rozšíření poznatků, které děti získávají při vzdělávání ve škole.

5. Dětský diagnostický ústav Hradec Králové

Zřizuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Hlavní činnost je realizována ve dvou základních částech – Dětský diagnostický ústav a Středisko výchovné péče (SVP).

Dětský diagnostický ústav je internátní výchovné zařízení, které z hlediska psychologického a pedagogického komplexně vyšetřuje děti ve věku od 3 let do ukončení povinné školní docházky.

Děti jsou do péče zařízení umísťovány na základě rozhodnutí soudu o nařízení ústavní nebo ochranné výchovy, na základě předběžného opatření soudu. Pro Středisko výchovné péče platí, že o umístění dětí požádali prostřednictvím příslušných orgánů samotní zákonní zástupci. V rámci poskytované preventivní péče obě pracoviště umožňují i poskytování ambulantních služeb.

Dětský diagnostický ústav Hradec Králové má tato střediska – Pyramida v Rybitví, Návrat v Hradci Králové, Mimoza v Ústí nad Orlicí, Varianta v Trutnově a Kompas v Náchodě.

5.1 Středisko: SVP Pyramida v Rybitví

SVP se zaměřuje na řešení obtíží týkajících se problémového chování ve školním i v domácím prostředí. Zaměřuje se na pomoc dětem a rodinám a úzce spolupracuje se školami a dalšími institucemi. Klientům nabízí společný dialog založený na důvěře, snaze pomoci a poskytnutí bezpečného prostoru pro řešení aktuálních potíží.

Nabízí služby **poradenské, terapeutické a diagnostické.**

Zaměřuje se na školní neúspěšnost a záškoláctví, toulání a útěky z domova, problémy v rodinných vztazích, nerespektování autority dítětem, konflikty s vrstevníky, závadové trávení volného času, specifické vývojové poruchy učení, poruchy chování a děti se syndromem ADHD

Klienty jsou děti a mládež ve věku 6 – 18 let, rodiče a jiní zákonní zástupci dětí a třídní kolektivy.

Na webových stránkách zařízení se dočteme o existenci denního zařízení. Na základě svého šetření jsem však zjistila, že stacionář v současné době není v provozu z personálních důvodů a v dohledné době ani v provozu nebude.

6. Diagnostický ústav Brno, středisko výchovné péče a základní škola

Je příspěvkovou organizací, jejímž zřizovatelem je Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy ČR. Jedná se o pobytové diagnostické zařízení pro děti s nařízenou ústavní výchovou, uloženou ochrannou výchovou nebo předběžným opatřením o umístění, které ve všech případech vydává soud.

6.1 SVP Brno Hlinky 140

Oddělení celodenní péče (OCP) je určeno pro děti z řad stávajících i nových klientů SVP a zajišťuje jak individuální práci s dětmi v rámci individuálního školního vzdělávacího programu v úzké spolupráci s kmenovými školami dětí, tak aktivní odpolední volnočasový program pod vedením odborných vychovatelů.

Program je zaměřen zejména na **školní a volnočasovou oblast** spočívající v zajištění každodenní školní výuky, včetně přípravy na vyučování, volnočasové aktivity formou pravidelných odpoledních programů zaměřených na rozvoj **zájmové činnosti, osobnostního růstu a řešení problému** klienta.

Celodenní program je nabídkou klientům a jejich rodičům v případě, že se nedaří dosáhnout stanovených cílů ambulantní péči. Je dobrovolný a je nabízen na základě doporučení ambulantního oddělení.

Velký důraz je kladen na spolupráci s celou rodinou klienta a jeho kmenovou školou. V rámci programu se uskutečňují pravidelná rodinná sezení, rodiče jsou zapojeni do rodičovské skupiny.

Program je otevřený, klienty je možné zařazovat průběžně. Délka programu je upravována dle aktuálních potřeb dítěte, zpravidla 8 – 12 týdnů. Program je realizován v průběhu pracovního týdne dle denního režimu, po ukončení programu odchází děti domů.

Po absolvování 14 ti denního adaptačního období v OCP absolvuje každé dítě jeden den v týdnu výuku ve své kmenové škole za doprovodu pracovníků SVP. Kapacita programu je 6 – 8 klientů.

Cílovou skupinou jsou děti plnící povinnou školní docházku, u nichž je ambulantní péče nedostačujícím formátem. Děti školsky zanedbané, vyžadující diagnostiku individuálního učebního stylu a jeho fixaci. Děti s výraznými deficity v učební látce z důvodů masivnější absence, děti s destruovaným režimem dne a potřebou fixace všedních a rutinních stereotypů. Děti indikované pro takový program osobnostně psychodiagnostickými výstupy.

Forma přijetí: na základě smlouvy o pobytu v oddělení celodenní péče, podle ustanovení § 16 odst. 3 zákona č 109/ 2002 Sb. a § 9 odst. 2,3 vyhlášky č. 458/ 2005 sb.

Následná péče je nedílnou součástí OCP. Dítě po ukončení programu zůstává na základě individuálních potřeb v péči ambulantního oddělení.

Prostudovala jsem **Školní vzdělávací program** a zjistila tyto informace:

Do celodenního oddělení přicházejí klienti na základě doporučení ambulantního pracoviště. Tento program je dobrovolný. Pokud nebyl klient ambulantně veden, předchází tomuto způsobu péče minimálně tři ambulantní setkání. Před samotnou smlouvou je třeba vypracovat kontrakt (zakázku) mezi jednotlivými stranami. Osoby odpovědné za výchovu jsou povinné osobně se účastnit příjmu dítěte, dále pak pravidelných návštěv a s nimi spojených konzultací, které probíhají pravidelně v určené dny, vyjma mimořádných konzultací. Klient může nastoupit do CO pouze po uzavření smlouvy mezi střediskem, osobou odpovědnou za výchovu a klientem. Průběh preventivně výchovných programů je zpravidla 8 - 10 týdnů. Prvních 14 dní pobytu v obou programech je adaptační fáze, jejímž cílem je seznámit klienta s podmínkami zařízení, učít ho postupně zvládnout požadavky, které jsou na něj kladené a pomáhat mu začlenit se do kolektivu ostatních dětí, to vše tak, aby byl schopen akceptovat vnitřní řád, dodržovat pravidla SVP, aby se cítil bezpečně. Součástí této fáze je i adaptační pobyt mimo SVP v rozsahu 4-5 dní. Po zvládnutí adaptačního období nastupuje fáze seberozvojová – čili práce na nastavených cílech v rámci IVP.

Den ukončení programu v celodenním oddělení je dán smlouvou. Ve většině případů, se souhlasem osoby odpovědné za výchovu, dítě po ukončovacím rituálu odchází domů samo se všemi svými věcmi. Následně proběhne společná konzultace – vedoucí programu, klient, osoba odpovědná za výchovu, kde jsou vyhodnoceny naplněné stanovené cíle, na kterých dítě v programu pracovalo a poskytnuta doporučení v rámci následné spolupráce. Klient i osoba odpovědná za výchovu přechází zpravidla do následné ambulantní péče střediska, jejíž délka

je upravena individuálně dohodou. Osobám odpovědným za výchovu je předána kompletní závěrečná zpráva, včetně vyúčtování stravy. Během pobytu klienta v celodenním oddělení středisko velmi úzce spolupracuje s kmenovou školou klienta, koná-li povinnou školní docházku. Kmenová škola je vždy bezodkladně informována o datu nástupu i ukončení programu, ve většině případů osobní konzultací vedoucí programu. Vzdělávání klienta v celodenním oddělení je ošetřeno smlouvou o vzdělávání klienta s kmenovou školou, na jejímž podkladě škola dodává individuální vzdělávací plán dítěte. Po ukončení programu organizuje vedoucí celodenního oddělení setkání se zástupci školy (třídní učitel, výchovný poradce, vedení školy), kde je předána Závěrečná školní zpráva, včetně klasifikace a doporučení.

6.2 SVP Veslařská 252, Brno

Funguje podle obdobného principu jako SVP Brno Hlinky. U tohoto zařízení mě zaujal Systém hodnocení.

6.2.1 Systém hodnocení klientů v celodenním programu

Klient je hodnocen v průběhu každého dne. Jeho hodnocení je písemně zaznamenáváno do deníku klienta. Na komunitě je provedeno týdenní hodnocení, které vychází z denního hodnocení. Do systému hodnocení je zapojen i zákonný zástupce a kmenová škola, ve které klient v závěrečné části pobytu absolvuje tři dny.

6.2.2 Barevné hodnocení odpovídá jednotlivým postupovým pozicím:

- **oranžová** - občas potřebuješ podporu či drobné připomenutí, ale zvládáš pracovat samostatně. Na dodržování pravidel ti záleží, jen náročné situace ti mohou dělat potíže.
- **žlutá** - potřebuješ připomínat pravidla i povinnosti, ale snažíš se je dodržovat. Při práci potřebuješ podporu. Víš, jak se chovat, ale ne vždy se to podaří.
- **zelená** - pravidla i povinnosti je ti třeba připomínat a kontrolovat jejich plnění. Při práci potřebuješ motivovat a podporovat. V chování ke druhým lidem je nutné tě provázet.
- **modrá** - nedaří se ti plnit povinnosti a to ani s podporou. Odmítáš práci na individuálních cílech. Tvé chování je nevhodné či urážející.

6.2.3 Samospráva

Cílem dětské spolusprávy je umožnit dítěti komunikaci mezi ním a pedagogickými pracovníky a zajistit možnost podílet se na fungování komunitního systému zařízení. Základním nástrojem spolusprávy jsou pravidelná skupinová sezení a deník.

6.2.4 Zapojení zákonných zástupců

Zákonní zástupci se denně podílejí na hodnocení svých dětí v deníku, včetně volných dnů, spolupracují průběžně na individuálních úkolech svých dětí. Rodičovské konzultace navazují na ambulantní program, probíhají v pravidelných intervalech a jsou povinné.

V rámci dotazníkového šetření jsem zjistila, že denní stacionář je zde klientům poskytován už 10 let. Kapacita zařízení je 24 klientů. Nejčastějšími problémy dětí, kvůli kterým je stacionář vyhledáván, jsou poruchy pozornosti a hyperaktivity, školní neúspěšnost, psychické potíže. Před umístěním do denního zařízení je nutné absolvovat 3- 5 ambulantních setkání. Umístit není možné děti se závažnou psychiatrickou diagnózou. Umístění také není možné v případě nespolupracující rodiny. Stacionář navštěvují děti v rozmezí 2 – 6 třídy základních škol. Iniciátorem spolupráce je nejčastěji kmenová škola, která zařízení kontaktuje telefonicky. Výhodou tohoto typu péče je každodenní kontakt dítěte s rodinou. Zaměstnanci SVP osobně navštěvují kmenovou školu klientů, dle jejich sdělení však spolupráci se školou hodnotí jako nedostatečnou. Škola zasílá SVP zprávu o dítěti. Ne všechny školy však mají o spolupráci zájem. SVP poté zasílá závěrečnou zprávu a to její školní část. V druhé části programu jsou děti 3 dny ve své kmenové škole.

7. Výchovný ústav, dětský domov se školou, středisko výchovné péče, střední škola a základní škola, Moravský Krumlov

Středisko výchovné péče v Moravském Krumlově bylo otevřeno v únoru 2015. O pár měsíců později bylo zřízeno i Středisko výchovné péče ve Znojmě. Současně se otevřelo i pracoviště v Hrušovanech nad Jevišovkou, kam pracovníci dojíždějí jednou týdně. V září 2016 byl ve Znojmě otevřen program celodenního oddělení. Od února 2019 poskytuje středisko v Moravském Krumlově spolu s ambulantním programem nově i pobytový program. Střediska tedy nabízejí všechny tři stupně péče: ambulantní, celodenní i internátní program.

7.1 SVP Labyrint Znojmo

Celodenní program trvá zpravidla 60 pracovních dnů. Docházka do střediska se uskutečňuje od pondělí do pátku, v čase dle denního řádu. Večer se děti opět vrací domů do svých rodin. Kapacita programu je maximálně 8 klientů (chlapci i dívky). Charakter programu je otevřený, je tudíž možné klienty do programu zařazovat průběžně.

Důraz je kladen na školní a volnočasovou oblast. Školní práce je realizována dle individuálních plánů z kmenové školy. Uplatňován je individuální přístup, etopedická a psychologická péče. Důležité je zapojení rodičů do systému hodnocení a pravidelné rodinné intervence. Následná péče je nedílnou součástí jednotlivých programů nabízených Střediskem výchovné péče. Cílem je provést klienta a rodinu obdobím, které je rizikové opakováním problémů, na kterých rodina pracovala. První možností je pokračování v ambulantním programu, pokud však tato péče není dostatečná pro stabilizaci získaných změn a problémy se opakují, je nabízen internátní program jako intenzivnější forma práce.

Na webových stránkách tohoto SVP se mi líbí jmenovité představení týmu, který o klienty pečuje. U každého zaměstnance je fotografie a je také uveden krátký medailonek z jejich profesního života. Přehledný je také odkaz na dokumenty důležité pro spolupráci střediska se zákonnými zástupci klientů.

Při mém dotazníkovém šetření SVP potvrdilo, že svoji existenci zahájilo školním rokem 2015/2016. Ročně absolvuje program až 24 klientů (3 běhy po 6 – 8 dětech). V loňském školním roce program absolvovalo 20 dětí ve věku 7 – 15 let. Mezi nejčastější problémy klientů patří problematické chování ve škole, vztahové potíže se spolužáky a psychické potíže. Klient nejdříve absolvuje 1- 3 ambulantní návštěvy. Program nemůže absolvovat dítě pocházející ze zcela nespolupracující rodiny. Nejčastěji je dítě do stacionáře zařazeno na žádost zákonných

zástupců, kteří kontaktují SVP telefonicky. Výhodou denního stacionáře je to, že jde o jakýsi předstupeň péče o klienta, který se poté vrací po režimově nastaveném dni, zpět domů. Labyrint Znojmo si na rozdíl od předchozího zařízení spolupráci se školami chválí a hodnotí je známkou 1. S kmenovou školou spolupracují prostřednictvím e-mailu a osobní konzultace s třídním učitelem/ředitelem, Konzultace zajišťuje garant klienta a následně vyučující celodenního oddělení. Zaměstnanci SVP často kmenovou školu navštěvují osobně. Na závěr pobytu poskytují písemnou závěrečnou zprávu, kde je shrnutý průběh docházky, adaptace žáka v novém prostředí, přístup ke školní přípravě/povinnostem, uvedena je i absence a získané známky. Zpětnou vazbu základní školy příliš neposkytují. V době pobytu ve stacionáři navštěvuje dítě kmenovou školu 1 x týdně vždy jiný den, aby plnil školní povinnosti podle rozvrhu a byl v kontaktu s učiteli. SVP si chválí pravidelné rodičovské schůzky za přítomnosti obou rodičů a všech pracovníků.

8. Výchovný ústav, ZŠ, SŠ a SVP, Nový Jičín

8.1 SVP Nový Jičín

Jedná se o školské zařízení zaměřené na preventivně výchovnou profesionální péči orientovanou na práci s dítětem v riziku nebo s poruchami chování, s celými rodinnými systémy těchto dětí a také s dalšími osobami podílejícími se na jejich výchově a vzdělávání v regionu Novojičínska. Činnost byla zahájena v lednu 2015. Středisko bylo rozšířeno o oddělení s celodenním provozem tzv. denní stacionář od 9. 1. 2023.

Program je zaměřený na intervenci u dětí, které mají individuální specifické potíže, projevující se v jejich chování a vzdělávání. Jedná se o děti, u nichž je vzhledem k potřebě změny ambulantní péče ve středisku nedostatečná a pomoc v pobytovém zařízení není vhodným řešením. Aby byla naplněna potřeba včasné pomoci, jsou cílovou skupinou děti prvního stupně základní školy.

Pro dítě je absolvování programu především šance na změnu, nový začátek v bezpečném prostředí malé skupiny dětí a pod vedením odborných pracovníků prostřednictvím uceleného výchovně vzdělávacího programu. Pro rodiče je to nabídka odborného řešení pro ně obtížně dlouhodobě zvladatelných situací s dítětem a podpory s nastavením pravidel a režimových prvků v odpoledním čase dítěte. Pro školu poskytuje žákovi, ale i učitelům možnost bezpečné pauzy, dávající prostor ke změnám náhledu a přístupu k učení, ale i vztahům, respektu, autoritě.

Dítě do stacionáře přichází ráno, kdy začíná vzdělávání ve třídě. To je realizováno dle individuálního vzdělávacího programu kmenové školy formou malotřídky pro skupinu šesti dětí. V odpoledních hodinách se realizuje výchovně terapeutická část programu. V ní se využívají reedukační, terapeutické, relaxační a zájmové výchovné činnosti. Po odpoledním programu si rodič odvádí dítě domů.

Program je realizován v rozsahu 10 až 12 týdnů. Dítě dochází do programu v době školního vyučování, přičemž středisko i žák je v určité formě ve stálém kontaktu s kmenovou školou.

Rodič dítěte zažádá o vstupní konzultaci v SVP, kde mu budou podány detailní informace o projektu a možnostech spolupráce pro dítě. Podmínkou účasti dítěte, pokud již není klientem ambulance střediska, jsou dvě konzultace s dítětem, kde bude posouzena potřebnost účasti dítěte v programu. O zařazení dítěte do programu žádá rodič, kterému může být účast doporučena školou nebo jinými odbornými pracovníky či institucemi.

Dětem se během dne budou věnovat plně kvalifikovaní pedagogičtí pracovníci, a to ve složení: speciální pedagog, vychovatel, asistent pedagoga. Ve středisku jsou také k dispozici etopedové a psychologové.

Samotný program využívá k **dosažení cílů následující výchovně vzdělávací programy a zaměření:**

Program FIE – je zaměřen na rozvoj umění učit se. Umožňují zjišťovat a rozvíjet učební potenciál jedince. Vychází z principů strukturální kognitivní modifikovatelnosti a zkušenosti zprostředkovaného učení.

Program AART – jde o jedinečnou zahraniční evidence-based metodu, která ve 3 modulech v 10-ti týdenním programu podporuje u dětí nácvik sociálních dovedností, zvládnutí agrese a rozvoj morálního usuzování. Zvýšené zaměření na environmentální výchovu a výchovu ke zdraví.

Po ukončení programu je dítěti **poskytována následná speciálně pedagogická a psychologická podpora** v ambulancním oddělení SVP podle individuálních potřeb dítěte.

Dle mého dotazníkového šetření stacionář funguje od ledna 2023, v loňském roce jím prošlo 16 klientů (žáci 1. stupně ZŠ, 2. – 5. třída). Nejčastěji jsou to jedinci s poruchami pozornosti, děti hyperaktivní, žáci s problémy s chováním ve škole a s problémy emočními. Klient spolu se zákonnými zástupci absolvuje 1- 3 ambulancní setkání a poté je zařazen do stacionáře. Kontraindikací pro přijetí je psychiatrická zátěž a zátěž znemožňující aktivní práci ve speciálně pedagogických programech FIE a Art. Stacionář nejčastěji kontaktují telefonicky rodiče. Výhodou tohoto typu zařízení je, že dítě není vytrženo z rodiny a komunity, jednou týdně po adaptaci je i ve své kmenové škole. Čili zůstává s nimi v kontaktu a může si tak naučené sociální kompetence ověřovat ve svých přirozených prostředích. Spolupráci s kmenovými školami hodnotí SVP známkou 2. Speciální pedagožka je v intenzivní, telefonickém, ale i osobním kontaktu s kmenovou školou. Škola je kontaktována minimálně jednou týdně. SVP klade důraz na vzájemnou spolupráci s kmenovou školou, vítá jejich doporučení, podněty a rady týkající se daného klienta. Zákonným zástupcům je poskytována závěrečná zpráva, ti ji poskytují škole, jinak vše důležité probíhá při komunikaci během celého procesu. Doporučení škole je tedy poskytováno. Pravidelně SVP dostává od škol zpětnou vazbu, o tom, jak se žákům povedlo opět zapojit do běžného školního procesu. Zajímavostí tohoto SVP je autoevaluace formou řízeného pohovoru (původně dotazník) s klienty a dotazník

pro rodiče, kde se ptají na to, co jim vyhovuje a co by změnili a podobně formou 7 otázek. Některé odpovědi jsou skutečně inspirující.

9. Výchovný ústav, středisko výchovné péče HELP, základní škola a střední škola, Strílky

9.1 Středisko výchovné péče HELP

Nabízí pomoc a péči každému, kdo má starosti sám se sebou, kdo si nerozumí s rodiči, kdo má potíže ve škole, kdo má problémy, kvůli svému chování, kdo si nerozumí s vrstevníky, kdo právě zažívá starosti s láskou, kdo se ocitl v náročné životní situaci, kdo si chce třeba "jen tak" popovídat a také rodičům a pedagogům dětí a mládeže.

Denní stacionář SVP HELP je umístěn Uherském Hradišti. Jde o službu určenou dětem převážně z prvního a druhého stupně základní školy.

Do denního stacionáře mohou být zařazeny děti s poruchami v komunikaci se spolužáky, děti nerespektující autority, děti s poruchami chování a děti s adaptačními obtížemi. Prioritou programu je změna chování, které přináší dítěti těžkosti v kontaktu s okolím.

Program v denním stacionáři trvá 6 týdnů, vždy od pondělí do pátku. Žáci ráno přicházejí cca v 7.30, dle dopravy. Školní výuka probíhá přímo v SVP od 8:00 do 12:00, podle vzdělávacích plánů z kmenových škol. Odpolední program trvá do 16:30, v pátek do 16:00

Služba je bezplatná, rodiče hradí pouze obědy, dopolední svačiny a kapesné. Odpolední svačinu si děti nosí z domova.

V průběhu celodenního programu může žák ve 3., 4., 5. a 6. týdnu vždy jednou týdně navštívit svoji kmenovou školu a zúčastnit se zde výuky - dle individuálních potřeb klienta. Tato možnost bude vždy předem dojednána s rodiči a školou. SVP HELP může v případě potřeby pro tyto žáky zajistit doprovod a účast na výuce pedagogickým pracovníkem (speciální pedagog, asistent pedagoga).

V tomto zařízení je nabízena možnost osobního rozvoje s využitím metody KUPOZ a Metody instrumentálního uvědomování. Metoda instrumentálního uvědomování zvyšuje efektivitu učení, naučí pracovat s chybou, přinese radost a klid do naší práce. Vychází z Feuersteinova instrumentálního obohacování. Instrumentální uvědomování obsahuje ucelený systém pracovních listů (instrumentů), které rozvinou řešitelovy kognitivní funkce, jeho schopnost projít učením v souvislostech a dají mu jistotu, že zvládne problémy, se kterými se setkává. Metoda přináší umění vytvořit si strategii řešení úkolu, upevňuje sebedůvěru, odstraňuje z naší práce impulzivitu a strach z chyby, rozvíjí vyjadřování a respektování jiného názoru a pomůže nám lépe se orientovat ve vlastním životě.

Program **KUPOZ** je určen pro **děti s ADHD/ADD, PAS, logopedickými problémy, pomalejším psychomotorickým tempem, obtížemi v oblasti emocí a chování** atp., od 8 do cca 12 let. Těžiště programu je v domácí práci, kdy společně pracuje rodič s dítětem. Program trvá 15 týdnů - pracuje se denně cca 15 minut, 1x za 14 dní je vhodná instruktáž u odborníka (psycholog, speciální pedagog s platným osvědčením pro práci s metodou).

Na základě svého šetření jsem zjistila, že SVP funguje již 10 let, za loňský rok mělo v péči denního stacionáře 6 klientů. Ostatní docházeli pouze na ambulantní péči. Nejčastěji jsou u těchto dětí diagnostikovány poruchy pozornosti a hyperaktivita, emoční problémy, nerespektování rodičů, školní neúspěšnost, vztahové potíže se spolužáky, lhaní a podvádění, šikana, agresivita, psychické potíže, experimentace s návykovými látkami, záškoláctví a toulky. Tedy spektrum problémů je opravdu široké. Před umístěním do stacionáře musí klient absolvovat 1 – 3 ambulantní setkání. Do zařízení nemohou být umístěny děti drogově závislé, psychiatrickí pacienti a děti předškolního věku. Zařízení je určeno pro děti od 6 do 16 let. Nejčastějším iniciátorem spolupráce je zákonný zástupce, který zařízení kontaktují telefonicky. Spolupráci SVP s kmenovými školami hodnotí na výbornou. Tato spolupráce probíhá formou individuální konzultace s TU, školním psychologem a speciálním pedagogem, ředitelem. Od školy jsou vyžadovány podklady popisující chování dítěte a upřesnění zakázky školy. Školy často využívají možnosti intenzivnější spolupráce. Závěrečná zpráva o klientovi je škole poskytována písemnou formou. Škola poté zařízení informuje o tom, jak se dítě začlenilo. SVP si chválí možnost individuálního přístupu spojeného se skupinovými činnostmi.

10. Středisko výchovné péče Svitavska, Středisko výchovné péče Alfa

SVP Alfa je soukromé školské zařízení zřízené neziskovou organizací Květná zahrada. z.ú. Na činnostech Alfy se podílí i ředitel Květné Zahrady, z.ú. Ferdinand Raditsch.

Spolupráci s Alfou je možné zahájit pouze na základě dobrovolného zájmu (preventivní program). Není třeba žádné doporučení ani ze školy, ani od dětského lékaře nebo psychologa. Činnost Alfy je hrazena státem, služby jsou pro rodiny a děti bezplatné. Jediné, co rodič hradí, je stravné za obědy a odpolední svačiny

Středisko má svá detašovaná pracoviště: Svitavy – ředitelství, ambulance, stacionář pro 1. a 2. stupeň, Litomyšl – ambulance, Moravská Třebová – ambulance, Polička – ambulance, stacionář pro 1. stupeň, Jevíčko – ambulance, Květná

Dítě je možné zařadit do stacionáře, pokud jsou jeho problémy obtížnější a podpora formou konzultací nestačí. Místo do své školy chodí dítě přibližně tři měsíce do školy v SVP a zůstává až do odpoledne (starší děti do 18 hodin, mladší do 16 hodin). S dítětem je možné pracovat mnohem intenzivněji a je možné pozorovat jeho chování ve skupině. Ta je tvořena maximálně 8 dětmi. S rodiči i dítětem nadále probíhají individuální konzultace. Tato služba je bezplatná, pouze je s ní spojena platba za obědy a odpolední svačiny. Do stacionáře mohou chodit pouze žáci základních škol.

Když se pobyt dítěte ve stacionáři blíží ke konci, naplánuje etoped dítěte krátkou návštěvu ve třídě dítěte, kam ho doprovodí. Dítě si s pomocí etopeda připraví pro své spolužáky prezentaci o tom, kde teď je, co je to za zařízení, jak tam na sobě pracuje, co zde dělá, v čem se mu daří, co nového se naučilo apod. Po této návštěvě odjíždí dítě s etopedem většinou zase zpátky do Alfy. Následně se modeluje podle individuální situace návrat dítěte do jeho třídy na některý pravidelný den v týdnu. Pokud se daří udržet změnu chování, ke které v Alfě došlo, tak si dítě zkusí se svou třídou více dní, až postupně přejde na celý týden. Někdy se stává, že během nepřítomnosti dítěte ve třídě nebo po jeho návratu zpět dělá Alfa se třídou specificky zaměřený třídní program na zlepšení vzájemných vztahů.

Velmi mě zaujaly příběhy klientů, které jsou součástí webových stránek. Například prvňáček Matěj strávil v denním stacionáři půl roku, Jednalo se o chlapce, který nebyl schopen respektovat pokyny učitelky, ze třídy utíkal, byl sprostý, dospělým tykal a po spolužácích v rozčilení plival nebo kousal a kopal. Odmítal pracovat a zapojovat se do učení, nespokojenost vyjadřoval nepříjemným křikem. Nespolupracoval ani s asistentkou. Velice záhy se zjistilo, že

Matěj se podobně jako ve škole chová i doma. Celé milující rodině prakticky velel a všichni mu raději ustoupili a vyhověli, než by poslouchali jeho křik. Hodně tak trávil čas u her na mobilu. Na zlepšení situace bylo nutné pracovat jak s Matějem, tak s jeho rodinou. S přihlédnutím k jeho nízkému věku Matěj vyžadoval velmi citlivý a láskyplný přístup, ale souběžně bylo nutné nastavit jasná a pravidla a režim, který byl důsledně kontrolován a dodržován. Po prvotních potížích se z Matěje začal klubat „nový človíček“, který se postupně začal rozvíjet a do školy se vrátil „jako vyměněný“.

Nejenom poruchy chování jsou důvodem k tomu, že děti navštěvují denní stacionář. Příkladem je Jana (11 let) – smutná dívka bez nálady. Jana se začala propadat do depresí zejména vlivem rozvodu rodičů, ale také vlivem nepřátelské atmosféry v její kmenové třídě. Po několika ambulantních schůzkách bylo evidentní, že Jana ani její rodina celou situaci bez pomoci nezvládnou. Po domluvě nastoupila na pobyt do stacionáře s cílem udržet v jejím životě denní řád a zajistit pro ni psychicky bezpečné prostředí. Začala ambulantně navštěvovat dětského psychiatra, který předepsal medikaci na podporu nálady a aktivity. Probíhaly společné schůzky s oběma rodiči, během kterých se dařilo rodičům domlouvat na důležitých věcech bez hádek a vzájemného obviňování. Individuálně s etopedem pracovala na strategiích, jak zvládat stres a preventivně předcházet depresivním propadům. Jana zažila přijetí od spolužáků v Alfě a ocenění své jinakosti, kreativity a citlivosti. Učila se také zdravěji jíst, více se pohybovat, plánovat si činnosti na víkend, aby jen nepolehávala a nebloudila ve svých myšlenkách.

V současné době je situace stabilizovaná, Jana dochází pouze na ambulantní schůzky ke svému etopedovi. Díky dobré spolupráci s rodiči a školou se daří Janě vytvářet podmínky, aby tímto nelehkým obdobím života prošla úspěšně.

Dle mého zjištění stacionář fungoval v letech 2014, 2017 a 2021. Každá skupina byla po 8 dětech. Celkem zařízením v loňském roce prošlo 55 klientů a to nejčastěji z důvodu nerespektování rodičů, problematického chování ve škole a z důvodu psychických obtíží. Přijaty nemohou být děti s rozvinutou závislostí na drogách, předškoláci a středoškoláci. Před přijetím musí absolvovat 1 - 3 ambulantní návštěvy. Do stacionáře jsou umístovány děti ve věku 6 – 16 let a to nejčastěji z iniciativy zákonných zástupců, kteří zařízení kontaktují telefonicky. Výhodou denního stacionáře je intenzivní spolupráce s dítětem a zároveň i s celou rodinou. Spolupráci s kmenovými školami zařazení hodnotí jako dobrou (známkou 3). Spolupráce s kmenovou školou probíhá formou pravidelných návštěv (dítěte ve škole, učitelů nebo asistentů u nás), zasíláním písemných prací ze školy, akceptací známkování, průběžnou aktualizací učebního plánu, postupným zařazováním dítěte zpět do třídy a probráním závěrečné

zprávy s co největším počtem vyučujících. Od školy je vyžadován výpis ze školní matriky a zpráva o spolupráci se zákonnými zástupci. Někteří učitelé navštěvují kmenového pracovníka i dítě, není výjimkou ani návštěva celé třídy, má-li dítě asistenta, domlouváme, aby jeden den v týdnu byl s dítětem ve stacionáři. Závěrečná zpráva je nejčastěji předána osobně etopedem, který ještě dovysvětlí co největšímu počtu pedagogů, jak s dítětem pracovat. Zpětnou vazbu základní školy poskytují pouze náhodně. Jako velký přínos SVP uvádí spolupráci s asistenty také existenci podpůrné rodičovské skupiny.

11. SVP Jihlava

„Na nebi září mnoho hvězd. Některé září jasně a spolu s ostatními hvězdami tvoří nádherná souhvězdí, některé jsou skryté. I Ty jsi v našich očích hvězda, a pokud chceš, můžeme Tobě a Tvému souhvězdí pomoci zazářit. Třeba i přes zataženou oblohu.“ Motto Střediska výchovné péče Jihlava.

Středisko výchovné péče STAR(T) UP! Jihlava začalo svou působnost v roce 2016, kdy byla otevřena jeho ambulantní část. O tři roky později se středisko přesunulo do nových prostor a rozšířilo se o jednu skupinu celodenního stacionáře. V plánu bylo rozšířit se v budoucnu o skupinu pobytové péče, nicméně dle slov vedoucí střediska, **Mgr. Lucie Přecechtělové**, se forma celodenního stacionáře natolik osvědčila, že k plánovanému rozšíření sice došlo, ale přibyla další skupina stacionáře.

SVP je určeno klientům (dětem, rodičům, pěstounům a dalším osobám či institucím), kteří řeší u svých dětí či klientů **nejrůznější potíže**. SVP Jihlava nabízí individuální i rodinné konzultace, práci s rodinným systémem, výchovné poradenství pro rodiče a podporu při jejich výchovných kompetencích, přístup **etopedický i psychoterapeutický, etopedickou a psychologickou diagnostiku**, to vše s cílem stanovit a následně realizovat optimální strategie při řešení potíží, kvůli kterým jsou služby SVP vyhledávány. Okrajově jsou součástí nabízených služeb také terapeutické programy uložené soudem, metodické konzultace a besedy pro učitele a preventivně - výchovné programy pro třídní kolektivy.

SVP nabízí svým klientům spolupráci **jednorázovou, krátkodobou i dlouhodobou**. Velkou výhodou jsou krátké objednávací lhůty, které se ve školním roce 2023/2024 pohybovaly zhruba okolo tří týdnů (opět dle sdělení vedoucí střediska). Jednorázová konzultace může plnit funkci takového rozcestníku – klienti mají možnost na základě doporučení odborného pracovníka zvážit veškeré možné cesty následné intervence, ať už přímo ve středisku, popř. v rámci jiné instituce. Primární funkcí první konzultace je však navázání spolupráce, která při optimálních podmínkách může přerůst až v dlouhodobou spolupráci. První kontakt se střediskem je vždy v prostředí ambulance. Právě ambulantní oddělení stojí v indikovaných případech na počátku stacionární péče. Klient může být zařazený do programu v celodenním stacionáři pouze na doporučení speciálního pedagoga či psychologa z ambulance, po projednání s týmem pracovníků stacionáře, kteří o přijetí rozhodují na tzv. kazuistické poradě.

11.1 Celodenní stacionář

Jedná se zpravidla o **dvouměsíční pobyt dítěte**, který je **určený pouze pro děti plnící povinnou školní docházku**. Cílem je intenzivní rozvoj schopností a dovedností potřebných pro úspěšné zvládnání nároků školního prostředí, rozvoj sociálních dovedností, řešení výchovných obtíží a v neposlední řadě také zklidnění náročných situací v rodině i ve škole, způsobených klientovými potížemi. Žadatelem o zařazení do programu bývá v naprosté většině případů zákonný zástupce, ostatní orgány či instituce (např. škola nebo OSPOD) mohou pobyt pouze navrhnout či doporučit.

Výchovně vzdělávací program v celodenním stacionáři probíhá ve všední dny od 7,30 do 16,30 hod., v pátek je program o hodinu kratší. Stacionář je pro své klienty otevřen pouze ve dnech, kdy probíhá vyučování i v jejich kmenové škole, tzn. jsou respektovány prázdniny či ředitelská volna.

Celodenní program je rozdělen na dva bloky. Dopolnední vzdělávací, kde probíhá vzdělávání podle individuálního učebního plánu, vypracovaného kmenovými školami jednotlivých dětí. V rámci odpoledního bloku probíhá celá řada aktivit, z nichž některé jsou zařazovány pravidelně, jako relaxace, komunita, jóga, sebehodnocení, práce na denících, jiné jsou proměnné a jsou organizovány na základě týdenních plánů. Nejčastěji se jedná o následující aktivity: osvojování si dovedností pro samostatnou domácí přípravu do školy (domácí úkoly), různé sportovní, herní a jiné sociálně rozvojové aktivity, relaxační pobyty v přírodě, smysluplné a plánované trávení volného času (prezentace vlastních zájmových aktivit), zvyšování psychické i fyzické odolnosti, adaptační výlety, kreativní činnosti (výtvarné a pracovní) aj.

Jedním z důvodů, proč SVP Jihlava při rozšíření volila cestu stacionární péče, byla možnost intenzivnější spolupráce jak se zákonnými zástupci, tak s kmenovými školami. Nedílnou součástí zařazení dítěte do stacionáře jsou konzultace zákonných zástupců s klíčovým pracovníkem, které se konají zpravidla 1x za 14 dní. Intenzita spolupráce se školami se odvíjí dle zájmu škol, některé formy spolupráce jsou však povinné a nelze je vynechat. Patří k nim odeslání učebních plánů na dobu docházky do stacionáře a vyplnění dotazníku, kde jsou zjišťovány základní údaje o žácích, včetně konkrétních věcí, jako spolupráce s rodiči, schopnost týmové práce, silné stránky apod. V závěru dotazníku se škola může také vyjádřit k očekáváním, která od programu SVP má, a to i přesto, že škola není žadatelem o zařazení

do programu. Ze strany SVP pak je nedílnou součástí spolupráce odeslání návrhu známek po ukončení docházky a následně i závěrečné zprávy s doporučeními pro další práci.

11.1.1 Důvody spolupráce

Klienti se na SVP obracejí se širokou škálou nejrůznějších potíží či náročných situací. Zatímco při otevření stacionáře byly nejčastějším důvodem pro zahájení spolupráce výchovné potíže, a to především ve školním prostředí, v průběhu uplynulých čtyř let došlo k výraznému rozšíření škály potíží, se kterými se klienti na středisko obracejí. SVP nejčastěji pracuje s těmito tématy: **potíže v osobním životě** – jedná se o potíže, které klient aktuálně prožívá nebo prožil v minulosti (náročné životní situace, krize či traumata), a které mají vliv na jeho další vývoj nebo chování. Častěji se však jedná o osobnostní dispozice, které dítěti a jeho nejbližšímu okolí znesnadňují život (např. poruchy pozornosti, hyperaktivita, disharmonický osobnostní vývoj u dospívajících, emoční problémy, impulzivita, agresivita aj.). Druhou výraznou skupinou potíží jsou **potíže v rodině** - vztahové problémy, konflikty, nerespektování rodičů či celkově nedostatečně rozvinutý vztah mezi rodiči a dětmi. Statisticky velmi výraznou oblastí jsou **potíže ve škole** - v méně případech jde o školní neúspěšnost (špatný prospěch), častěji pak o problematické chování ve škole (vyrušování, nerespektování pedagogů, přestupky proti školnímu řádu, selhávání při plnění základních školních povinností. Do této oblasti patří také vztahové potíže se spolužáky. Jako poslední téma, se kterým SVP v rámci spolupráce s klienty pracuje, jsou **potíže ve společnosti** - problematické projevy chování v rámci širší společnosti, jako lhaní, agresivita, šikana, přestupky a trestná činnost či experimentace s návykovými látkami.

II. VÝZKUMNÁ ČÁST

12. Dotazníkové šetření základních škol kraje Vysočina

Výzkumná část, která navazuje na část teoretickou, prezentuje výsledky kvantitativního výzkumného šetření. Výzkum byl veden pomocí dotazníkové formy zaměřené na zástupce základních škol Kraje Vysočina.

Cílem výzkumné části bakalářské práce bylo zmapovat povědomí o existenci, činnosti a fungování SVP Jihlava.

12.1 Stanovení výzkumných otázek:

Výzkumná otázka 1

Jaké je povědomí škol o existenci SVP Jihlava a mají základní školy o spolupráci s tímto zařízením zájem?

Výzkumná otázka 2

Jak hodnotí základní školy, jejichž žák navštěvoval nebo aktuálně navštěvuje denní stacionář, spolupráci se SVP Jihlava?

12.2 Metodologie výzkumu

Pro výzkumnou část diplomové práce byla zvolena metoda teoretické analýzy – dotazníková forma výzkumu. Jedná se o široce využívanou metodu v případě zkoumání velkého množství osob. Výhodou dotazníku je především možnost jeho statistického zpracování.

12.3 Výzkumný vzorek

Výzkumnou jednotkou byli pedagogičtí pracovníci základních škol Kraje Vysočina zabývající se péčí o žáky s potřebou podpůrného opatření, tedy i o žáky s poruchou chování. Vycházela jsem ze seznamu škol a školských zařízení v Kraji Vysočina, který vychází z Rejstříku škol a školských zařízení MŠMT. Oslovila jsem školy z okresu Havlíčkův Brod, Jihlava, Pelhřimov, Třebíč a Žďár nad Sázavou. Zajímaly mě běžné základní školy i ZŠ pro žáky se speciálně vzdělávacími potřebami. Oslovila jsem školy zřizované především obcemi, krajem, církví i školy soukromé. Z celkového počtu 150 oslovených škol odevzdalo dotazník 98 škol, tedy 65 % oslovených respondentů.

12.4 Sběr dat a konstrukce dotazníku

Dotazník (viz. Příloha č. 2, 3) byl vypracován na základě konzultací s vedoucí SVP Jihlava, Mgr. Lucií Přecechtělovou. Dá se říct, že se jednalo o jakousi zakázku ze strany tohoto zařízení. Paní etopedka chtěla zjistit, jak jsou školy o jejich zařízení informovány a to prostřednictvím někoho nezávislého. Domnívala se, že pokud by si tyto údaje zjišťovalo samotné SVP, neodpovídali by respondenti zcela upřímně. Pro účely našeho výzkumu byl sestaven nestandardizovaný dotazník tak, aby byly zjištěny údaje, vztahují se k hypotéze bakalářské práce.

Šetřené oblasti se vztahovaly ke znalosti či neznalosti SVP Jihlava. Týkaly se problémů s chováním žáků, se kterými se školy setkávají. Další z otázek byly směřovány na možnosti konzultací a preventivně výchovných programů pořádaných SVP Jihlava. Pouze školám, které potvrdily se SVP spolupráci, bylo určeno posledních pět otázek konkretizujících způsob spolupráce a spokojenost s ní.

Dotazník vyplňovali respondenti v online formě, tedy bez přítomnosti samotného tazatele. Voleny byly snazší, přímočaré a jednoduše uchopitelné otázky. Snaha byla, aby vyplnění dotazníku respondentům nezabralo více než 5 minut. Páteř dotazníku tvořily uzavřené otázky s pevným výčtem možností (7 otázek), polootevřené otázky, tedy uzavřené doplněné ještě o možnost „jiné“ byly použity v 6 případech, otevřené otázky byly zvoleny pouze dvakrát. Online dotazník byl vytvořen prostřednictvím služby Google Forms, jehož výhodou je možnost vyplnění odkudkoli – z mobilního zařízení, tabletu i počítače. S jednotlivými školami jsem formulář sdílela prostřednictvím e-mailu.

12.5 Průběh šetření a interpretace dat

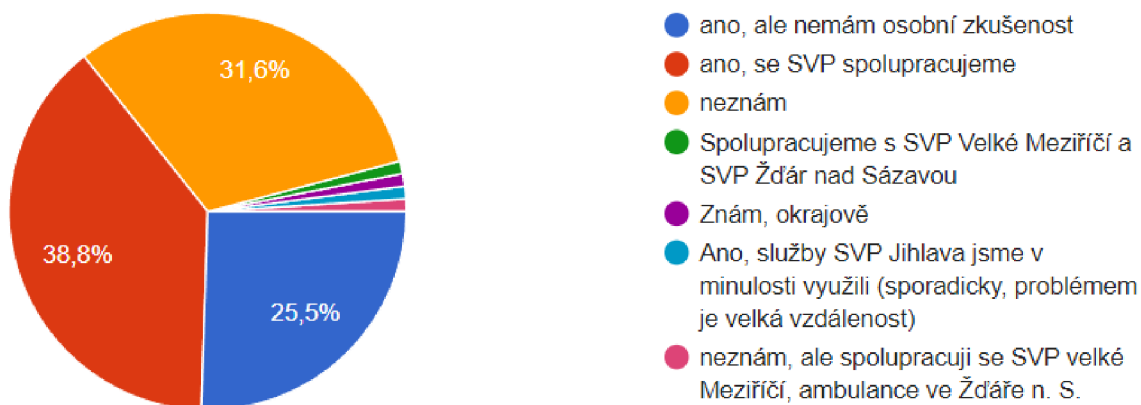
- zajištění e-mailových adres na jednotlivé školy, případně na metodiky prevence těchto škol
- rozeslání dotazníků e-mailem
- zpracování získaných dat
- vyhodnocení

Školám byly dotazníky rozesílány prostřednictvím mailů s písemným doprovodem vysvětlujícím důvod zjišťování údajů

Při vyhodnocování bylo použito procentuálního výpočtu. Výsledky jsou uvedeny v tabulkách, kruhových diagramech a grafech.

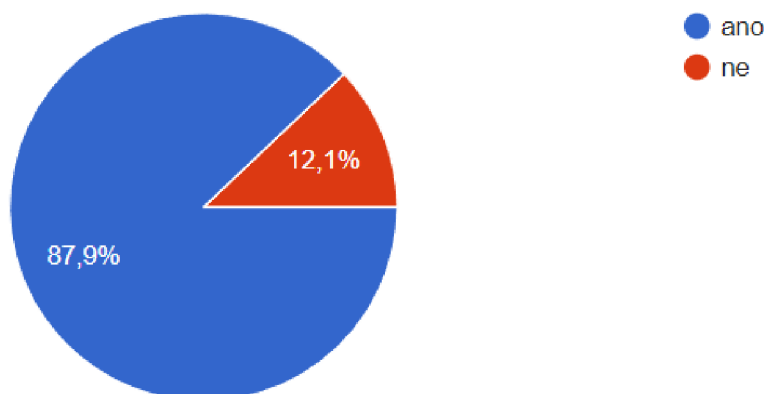
12.6 Prezentace výsledků jednotlivých odpovědí

1. Znáte SVP Jihlava? (98 odpovědí)



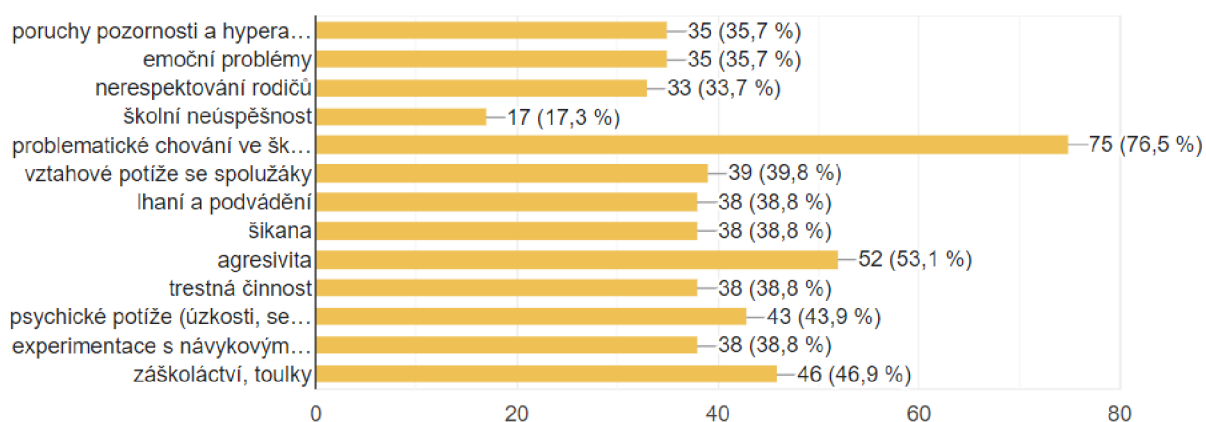
SVP Jihlava zná 66,3 % oslovených škol, z toho 38,8 % z těchto škol se SVP spolupracuje, má tedy s nimi i osobní zkušenost, 1 % nepokračuje ve spolupráci z důvodu velké vzdálenosti. 31,6 % oslovených škol SVP vůbec nezná, 1% zná pouze okrajově, 2 % škol pak spolupracují s jiným SVP.

2. Pokud jste na otázku číslo 1 odpověděli záporně, zvážili byste v případě potřeby možnost spolupráce se SVP? (58 odpovědí)



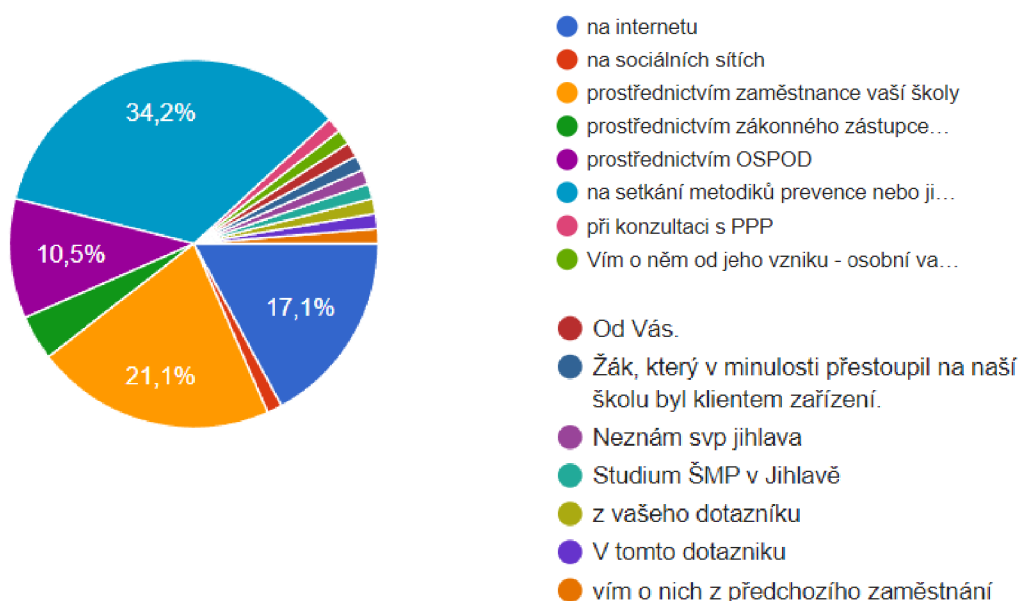
Zástupci dotazovaných škol by zcela přesvědčivě možnost spolupráce využili a SVP by v případě potřeby oslovili. Pouze 12 % dotazovaných by v případě potřeby zvolilo jinou formu pomoci.

3. Jaké problémy vašich žáků by vás vedly k navázání spolupráce se SVP? (98 odpovědí)



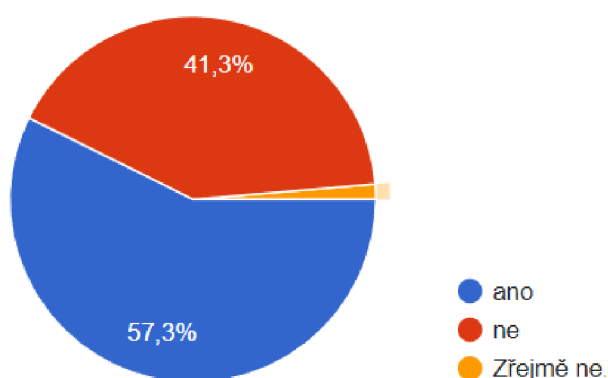
Dle výsledků dotazníkového šetření zcela jednoznačně základní školy nejvíce trápí problematické chování žáků ve škole. Na druhém místě je pak agresivita školáků. Narůstá také počet záškoláků. V poslední době se také školy velice často potýkají s psychickými problémy svých žáků, jako jsou úzkosti i sebešikování. Z 38 % - 39 % školy trápí vztahové potíže mezi spolužáky, lhaní a podvádění, šikana spolužáků, trestná činnost i experimentování s návykovými látkami. 35 % škol by se pak na SVP obrátilo v případě poruch pozornosti a hyperaktivity či při emočních problémech svých žáků. 33 % pak uvádí nerespektování rodičů. Dle výsledků šetření si školy nejlépe umí poradit v případě školní neúspěšnosti, zde by vyhledalo pomoc pouze 17 % škol.

4. Jakým způsobem jste se o existenci SVP dozvěděli? (76 odpovědí)



Nejvíce dotazovaných se o existenci SVP Jihlava dozvědělo na setkání metodiků prevence či jiných vzdělávacích akcích. 16 z odpovídajících pak prostřednictvím svého kolegy, 13 si informace našlo na internetu, 8 z dotazovaných škol bylo nasměrováno prostřednictvím OSPOD a 3 pak přímo zákonnými zástupci žáků školy. Stejný počet odpovídajících upozornil na SVP Jihlava můj dotazník, po jednom z dotazovaných pak konzultací s pedagogicko-psychologickou poradnou, prostřednictvím žáka, kterému byl doporučen přestup právě na školu odpovídajícího, další se s tímto zařízením setkal při studiu nebo v době svého předešlého zaměstnání.

5. Využili jste možnost konzultace se SVP? (75 odpovědí)



Tuto možnost využila více než polovina dotazovaných. 31 odpovídajících se SVP zatím nekonzultovalo, pouze 1 s konzultací ani nepočítá.

6. Pokud ano, stručně popište z jakého důvodu. (41 odpovědí)

Většina odpovídajících by konzultaci využila při řešení problému s konkrétním žákem – uvádí problémové chování žáka, žáky z dětského domova, žáky nerespektující daná pravidla, kriminalitu, krádeže, agresivní chování ke spolužákům, záškoláctví, Aspergerův syndrom, autismus i vzdělávací problémy. Velká část dotazovaných uvádí pomoc při práci s třídním kolektivem, nastavení preventivního programu zaměřeného na vztahy ve třídě a klima třídy. Několik z oslovených uvádí také pomoc při práci se zákonnými zástupci.

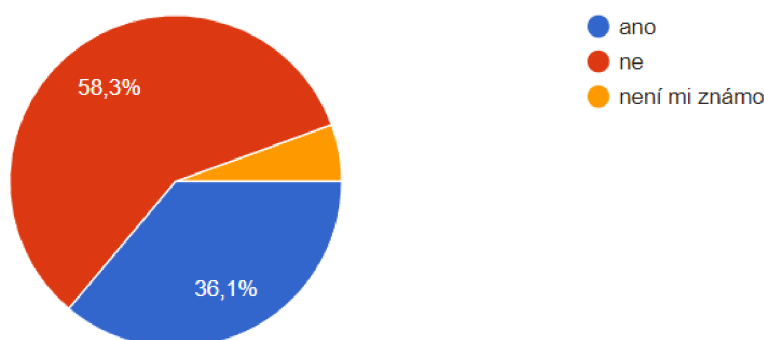
Otázka č. 6. – navazující na otázku 5: „Využili jste možnost konzultace se SVP?“

6. Pokud ano, stručně popište z jakého důvodu?
1. Agresivní chování žáka ke spolužákům.
2. Účastnila jsem se Dne otevřených dveří v SVP Jihlava, kde jsem mohla konzultovat aktuální problémy.
3. Záškoláctví, agresivita.

4. Nasměrování v možnosti řešení vzniklé situace ve škole.
5. Problémové chování žáka.
6. Fungování třídního kolektivu.
7. Umístění žáka do SVP v Moravském Krumlově – přestup na pobyt
8. Konzultace ke konkrétnímu případu, možnost ambulantní pomoci žáků a rodičům. Rodiče nezvládali chování dítěte.
9. Prevence šikany a záškoláctví.
10. Problémové chování.
11. Ambulantní konzultace i pobyt ve stacionáři našich žáků.
12. Příjem žáka přímo z diagnostického pobytu - posudek žáka.
13. Většina našich žáků, kteří mají zkušenosti ze SVP, jsou ze soukromého domova, který jedná přímo s touto institucí.
14. Žák měl problémy se školní docházkou, respektováním pravidel, krádežemi ve škole i mimo školu, matka na výchovu nestačila, SVP doporučil OSPOD.
15. Problémoví žáci.
16. Kriminalita žáků.
17. Problémové chování žáků, zlepšování třídního klimatu.
18. Snaha zlepšit klima třídy.
19. Pravidelně konzultuji naši spolupráci a rovněž průběh pobytu žáků, které tam odesílám.
20. Nastavení preventivního programu na danou třídu.
21. Pravidelně spolupracujeme, konzultujeme konkrétní situace, možnost pomoci ze strany SVP, využíváme společná jednání s rodiči, úzce spolupracujeme při využití stacionáře našimi žáky, využíváme možnost práce psychologa ze SVP s celou třídou.
22. Přišli zhodnotit PO žáka již vedeného v SVP.
23. Nastavení opatření pro žáky.
24. Kombinované postižení.
25. Výchovné problémy se žákem s Aspergerovým syndromem.
26. Vztahy ve třídě.
27. Konzultace kvůli žákům s problémy v chování, doporučení rodičům k návštěvě.
28. Možnosti SVP a formy spolupráce, individuální podpora žáků i rodičů.
29. Spolupracuji s vedoucí SVP
30. Pomoc při řešení problémů ve třídě, práce se třídou.

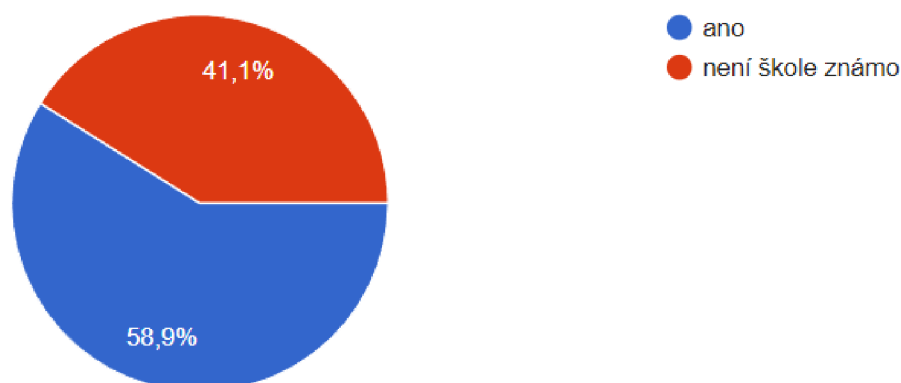
31. Ohledně zpráv o konkrétním žákovi.
32. Konzultace našich žáků - při návratu ze SVP zpět do školy.
33. Při konzultaci o konkrétním žákovi.
34. Se všemi důvody, které jsem zaškrtnla výše - jsem školní metodik prevence.
35. Vzdělávací problémy, autismus
36. Při řešení obtížných situací ve třídě, šikana, záškoláctví, sebepoškozování, pornografie, apod.
37. Konzultujeme se SVP Velké Meziříčí- problémové chování žáka.
38. Domluva před převzetím žáka.

7. Realizovalo SVP pro některý z vašich třídních kolektivů preventivně – výchovný program? (72 odpovědí)



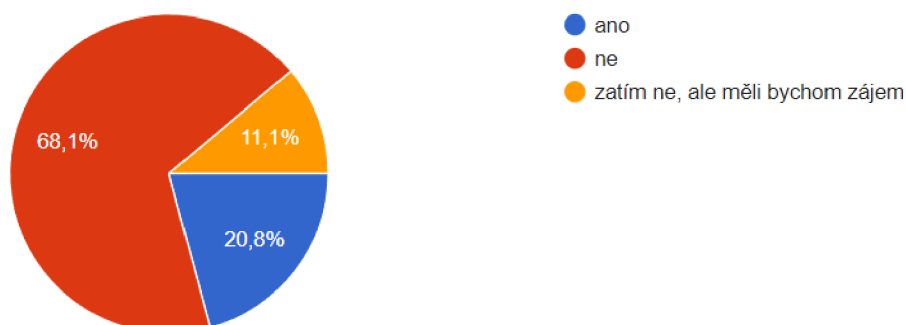
Tato forma aktivity byla realizována u 26 odpovídajících, 42 odpovídá záporně, 4 není známo.

8. Máte informace o tom, že by některý z vašich žáků spolupracoval se SVP v rámci individuálních a rodinných terapií? (73 odpovědí)



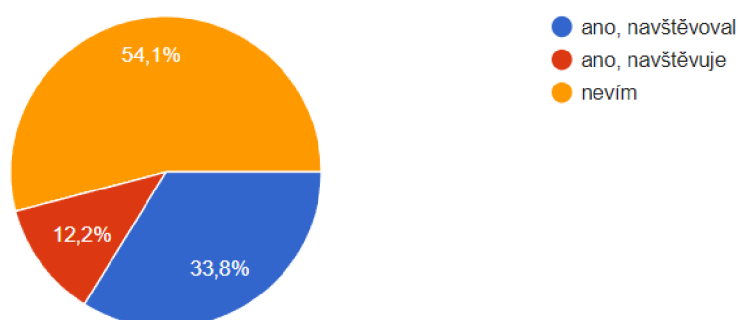
Více než polovina dotazovaných (43) odpovídá kladně. Žáci dané školy a jejich zákonní zástupci tedy se školou spolupracují.

9. Spolupracujete se SVP při realizaci výchovných komisí? (72 odpovědí)



Výchovná komise se zabývá řešením problémů chování či neprospěchu při procesu vzdělávání. Svolává se většinou z důvodu selhání předešlých opatření. Fungování výchovných komisí je ukotveno ve školních řádech jednotlivých škol. Výchovná komise bývá zpravidla složena z ředitele školy, zákonného zástupce žáka, třídního učitele, výchovného poradce, zástupce OSPOD, školního metodika prevence, psychologa či zástupce pedagogicko – psychologické poradny. Domnívám se, že velmi vhodné by bylo přizvat k těmto jednáním také etopeda, který se právě na problémy s chováním specializuje. Z toho důvodu jsem chtěla zjistit, zda této možnosti základní školy využívají. Dle dotazníků této formy spolupráce využilo 15 z dotazovaných škol, 8 by v budoucnu mělo zájem.

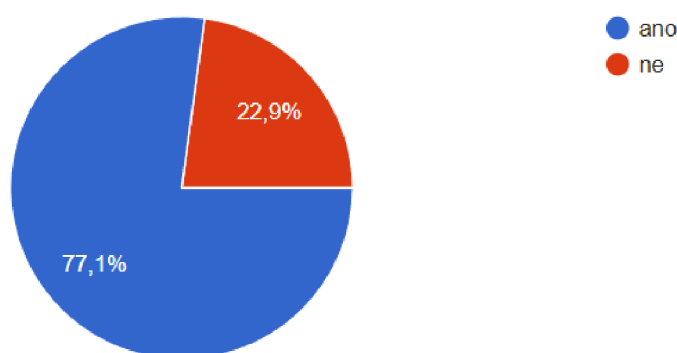
10. Navštěvoval nebo navštěvuje některý z vašich žáků denní stacionář? (74 odpovědí)



Kladně odpovědělo 34 dotazovaných, potvrdili tak, že jejich žák či žáci SVP navštěvovali nebo aktuálně navštěvují celodenní stacionář.

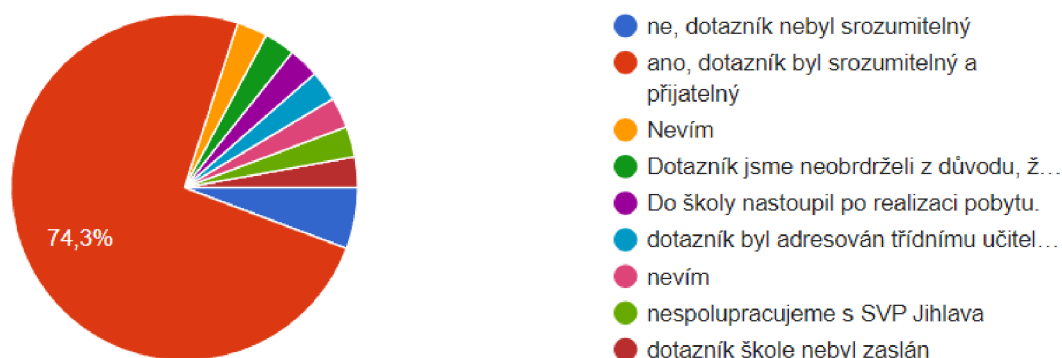
V odpovědích pokračují již jen dotazovaní, kteří na předešlou otázku odpověděli kladně, pro ostatní s odpovědí „nevím“ tímto dotazník skončil. Následující otázky jsem zaměřila právě na denní stacionář. Jeden z těchto respondentů pokračoval ve vyplňování dotazníku, proto se v odpovědích objevuje, že se SVP nespolupracuje.

11. Pokud ano, měli jste možnost bližší konzultace se SVP? (35 odpovědí)



Kladně odpovědělo 27 dotazovaných, což je 77 %. Je tedy zřejmé, že pokud je žák dané školy umístěn do denního stacionáře, je spolupráce školy se SVP velice důležitá. Na úvod spolupráce škola vyplňuje dotazník, kde daného žáka blíže popíše. Moje další otázka byla tedy směřována na srozumitelnost tohoto dotazníku

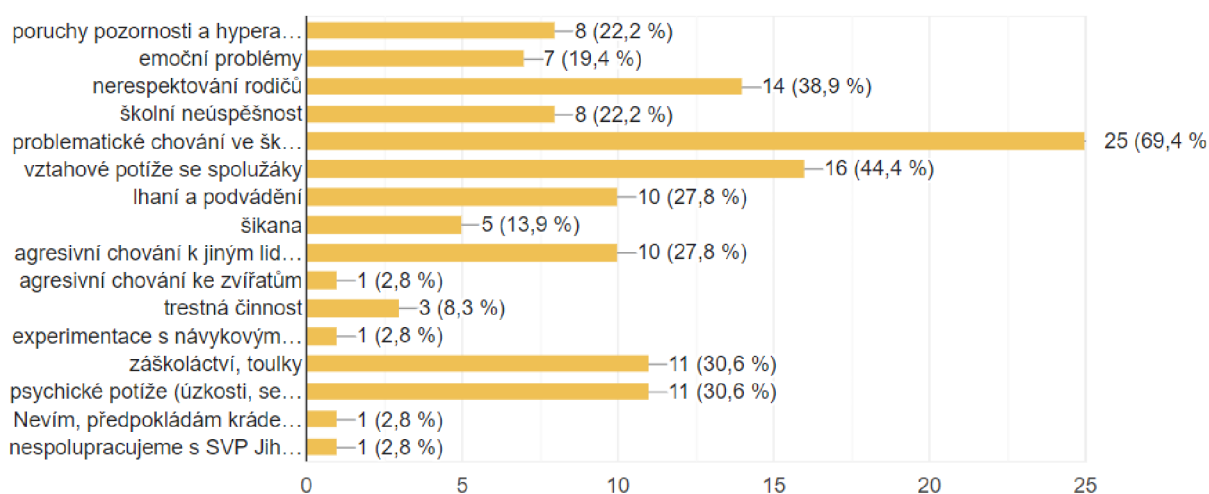
12. Pokud váš žák navštěvoval denní stacionář, SVP vám před jeho nástupem zaslalo dotazník. Byl pro vás dotazník srozumitelný a z hlediska obsahu přijatelný? (35 odpovědí)



Pro většinu odpovídajících byl dotazník srozumitelný a přijatelný. Dva z dotazovaných uvádí, že jim dotazník srozumitelný nebyl. Jedna ze škol uvádí, že dotazník neobdržela z důvodu,

že vše řešil dětský domov, ve kterém je dítě umístěno. Jedna škola uvádí, že jim dotazník zaslán nebyl. Je možné, že dotazník za školu vyplnil někdo jiný a odpovídající o tom nebyl informován, stejně jako u jednoho z uvedených případů, kdy byl dotazník adresován třídnímu učiteli. Domnívám se, že by ale takové vyplnění dotazníku nemělo být pouze úkolem pro jednoho člena učitelského sboru, ale že by se k dotazníku měli vyslovit i ostatní vyučující a neposlední řadě také výchovný poradce či speciální pedagog.

13. Z jakého důvodu váš žák navštěvoval nebo navštěvuje SVP? (36 odpovědí)

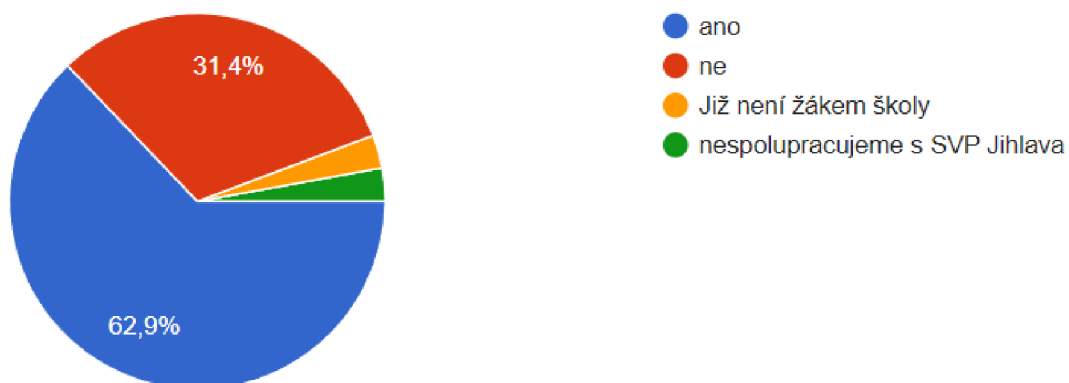


Stejně jako u otázky 3 převládá odpověď problematické chování ve škole. Na druhém místě pak vztahové potíže se spolužáky, těsně následuje nerespektování rodičů. 10 – 11 dotazovaných pak uvádí lhaní, podvádění, agresivní chování k jiným lidem, záškoláctví a toulky a psychické potíže. V 8 případech se jedná o poruchu pozornosti a hyperaktivitu a školní neúspěšnost, v 7 pak o emoční problémy. Šikana je důvodem k umístění do denního stacionáře u 5 odpovídajících, u 3 se jednalo o trestnou činnost. Po jednom pak respondenti uvádí agresivní chování ke zvířatům, experimenty s návykovými látkami, jeden odpovídající si není zcela jistý, předpokládá krádeže. A opět je zde jeden odpovídající uvádějící, že se SVP nespolupracuje.

14. Na závěr pobytu vypracovává SVP závěrečnou zprávu o dítěti. Byla pro vás tato zpráva přínosná? (31 odpovědí)

Převládají kladné odpovědi a spokojenost se závěrečnou zprávou, v některých případech se i potvrdila domněnka dotazovaných. Školy si chválí i osobní konzultaci. Pouze jedna ze škol nehodnotí zprávu kladně a jedna uvádí, že zpráva zaslána nebyla. 93 % respondentů je tedy spokojených.

15. Pokračuje vaše spolupráce i po ukončení pobytu vašeho žáka v tomto zařízení? (35 odpovědí)



22 škol pokračuje v další spolupráci, což je více než 62 % z odpovídajících škol. 12 pak ve spolupráci nepokračuje, jeden z dotazovaných z důvodu odchodu žáka ze školy.

12.7 Vyhodnocení výzkumných otázek

Dotazníkovým šetřením bylo zjištěno, že povědomí pedagogů základních škol o existenci SVP Jihlava je na dobré úrovni. Pouze 32 % respondentů uvedlo, že SVP Jihlava vůbec nezná. Významný je také fakt, že z této části respondentů, kteří neměli o existenci SVP povědomí, by spolupráci využilo téměř 88 % odpovídajících škol. Takže zájem o SVP by byl značný. Většina z dotazovaných by spolupráci a pomoc tohoto zařízení uvítala, a to především z důvodu problematického chování žáků ve škole, agresivitě školáků a záškoláctví. Školy se v současné době také hodně potýkají s psychickými problémy svých žáků, trápí je vztahové potíže, lhaní, podvádění a v neposlední řadě i šikana.

Dotazníkové šetření potvrdilo i důležitost práce školních poradenských center. Nejvíce respondentů se totiž o existenci SVP dozvědělo prostřednictvím setkávání metodiků prevence. Jedna z otázek směřovala také na možnost využití preventivně - výchovného programu realizovaného SVP. Této možnosti zatím využilo 36 % dotazovaných respondentů. Při organizaci výchovných komisí spolupracuje zatím pouze necelých 21 % dotazovaných. V této oblasti tedy ještě vidím mezery a možnost zkvalitnění spolupráce.

Druhá otázka se týkala škol, které již se SVP Jihlava spolupracují. Vycházela jsem z odpovědí na otázky číslo 11 – 15, na které odpovídali pouze dotazovaní, mající zkušenost se SVP Jihlava. 77 % dotazovaných potvrzuje důležitost spolupráce se SVP a kladně hodnotí možnost konzultací. 75 % respondentů je spokojeno s formou dotazníku, který o daném žákovi ZŠ vypracovává, uvádí, že jim byl dotazník srozumitelný. Více než 62 % škol v neposlední řadě dále uvedlo, že po návratu žáka do kmenové školy pokračují ve spolupráci se SVP.

Závěr

Bakalářská práce byla zaměřena na celodenní oddělení Středisek výchovné péče, a to ze dvou hledisek. V první části šlo o zvyšování povědomí nejen o jednotlivých odděleních v rámci celé ČR, ale také o jejich konkrétních podobách, o kapacitě, podrobnostech ohledně fungování, ale také o subjektivním pohledu vedoucích těchto středisek, kteří byli ochotní sdělit své zkušenosti v rámci dotazníkového šetření. Tato část práce může výrazně přispět k lepší orientaci v nabídce jednotlivých středisek nejen pro zainteresované odborníky (např. OSPOD, školy...), ale i pro zájemce z řad budoucích klientů.

Hlavním záměrem bakalářské práce ale bylo zjištění, jakou roli hraje SVP Jihlava pro základní školy z Kraje Vysočina. Hlavní motivací bylo právě tomuto středisku přiblížit, jaké jsou ve spolupráci se školami jeho silné i slabší stránky, jaké je povědomí o možnostech spolupráce, popř. na jakých tématech by mohlo středisko v budoucnu více pracovat. Předpoklad, že informovanost jednotlivých škol o existenci SVP Jihlava, není příliš vysoká, se nepotvrdil. Naopak. Z dotazníkového šetření jednoznačně vyplývá, že 66 % oslovených škol (bylo jich celkem 98) středisko zná a školy, které na tuto otázku odpověděly záporně, sdělily téměř shodně (88 %), že by v budoucnu služeb takového zařízení využily. V rámci dalšího dotazování celkem 34 škol potvrdilo, že jejich žák (žáci) navštěvovali celodenní stacionář, přičemž 27 z těchto škol dále potvrzuje, že pedagogové měli možnost pravidelných konzultací se SVP a stejný počet škol uvádí, že zasláná závěrečná zpráva byla pro další práci s dítětem přínosná. I přesto, že díky dotazníkovému šetření lze jednoznačně vyhodnotit, že spolupráce se SVP je pro mnoho škol funkční, je možné středisku doporučit do budoucna i nadále zvyšovat povědomí o možnostech spolupráce např. v rámci setkání metodiků prevence či výchovných poradců, dále zvyšovat úroveň komunikace s konkrétními školami, jejichž žáci jsou také klienty stacionáře (dotazníky, závěrečné zprávy).

Cíl bakalářské práce byl splněn. Zpětnou vazbou je jistě i informace, že po rozeslání našeho dotazníkového šetření se (dle sdělení vedoucí SVP) několik škol obrátilo na středisko se žádostí o bližší informace v rámci navázání další spolupráce. Domnívám se, že by bylo užitečné využít tento dotazník i v jiných krajích České republiky.

Použitá literatura:

Internetová:

1. Online. Zákony pro lidi. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-458>. [cit. 2024-04-15]
2. Online. Celodenní oddělení Praha 9. Dostupné z: <https://www.klicov.cz/stredisko-vychovne-pece-klicov/celodenni-oddeleni/>. [cit. 2024-04-15]
3. Online. *Celodenní oddělení Mladá Boleslav*. Dostupné z: <https://www.klicov.cz/stredisko-vychovne-pece-klicov/celodenni-oddeleni-2/>. [cit. 2024-04-15]
4. *Středisko výchovné péče Klíčov- celodenní oddělení*. Online. Středisko výchovné péče Klíčov. Dostupné z: <https://www.klicov.cz/stredisko-vychovne-pece-klicov/celodenni-oddeleni/>. [cit. 2024-06-06]
5. *Středisko výchovné péče Klíčov- celodenní oddělení*. Online. Středisko výchovné péče Klíčov. Dostupné z: <https://www.klicov.cz/stredisko-vychovne-pece-klicov/celodenni-oddeleni-2/>. [cit. 2024-06-06]
6. *Dětský diagnostický ústav, středisko výchovné péče, základní škola a školní jídelna, Hradec Králové*. Online. Dostupné z: https://www.dduhk.cz/?utm_source=firmy.cz&utm_medium=ppd&utm_campaign=firmy.cz-403863. [cit. 2024-06-06]
7. *SVP Pyramida*. Online. 2011. Dostupné z: <https://svppyramida.cz/>. [cit. 2024-06-06]
8. *Celodenní program- SVP Brno*. Online. 2024. Dostupné z: <https://svpbrno.cz/celodenni-program/>. [cit. 2024-06-06]
9. *SVP Brno*. Online. 2013. Dostupné z: <https://strediskobrno.cz/celodenni-program.php>. [cit. 2024-06-06]

10. *Výchovný ústav*. Online. 2010. Dostupné z: <http://www.vuddmoravskykrumlov.cz/>. [cit. 2024-06-06]
11. *Celodenní program: Středisko výchovné péče*. Online. 2014. Dostupné z: <https://svp-mk-zn.webnode.cz/nabidka-sluzeb/celodenni-program/>. [cit. 2024-06-06]
12. *Středisko výchovné péče Nový Jičín*. Online. 2015. Dostupné z: <https://www.svp-novyjicin.cz/>. [cit. 2024-06-06]
13. *Středisko výchovné péče HELP*. Online. Dostupné z: <https://www.svphelp.cz/>. [cit. 2024-06-06]
14. *Středisko výchovné péče Alfa*. Online. Dostupné z: <https://www.svpalfa.cz/>. [cit. 2024-06-06]
15. PŘECECHTĚLOVÁ, Lucie. *Star(t) up! Středisko výchovné péče Jihlava*. Online. Dostupné z: <https://svp-ji.cz/>. [cit. 2024-06-06]
16. WHO, 2021. *Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů*. [online]. [cit. 2021-12-11]. Dostupné z: <https://www.uzis.cz/res/f/008319/mkn-10-tabelarni-cast-20210101.pdf>
17. *Loupež*. Online. 2013. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/zajimava-temata-loupez.aspx>. [cit. 2024-06-14]
18. *Seznamy škol a školských zařízení Kraje Vysočina*. Online. Dostupné z: <https://extranet.kr-vysocina.cz/seznam-skol/>. [cit. 2024-06-17].
19. *Poradenství dětské domovy se školou*. Online. [cit. 2024-06-15].

Knížní:

1. ČERMÁK, Ivo, 1999. *Liská agrese a její souvislosti*. Fakta. 204 s. ISBN 80-902614-1-8
2. DAŘÍLEK, P a KUSÁK, P. *Pedagogická psychologie*. Olomouc: vydavatelství UP, 1998. ISBN 80-706-7837-2
3. FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Speciální pedagogika: edukace a rozvoj osob se somatickým, psychickým a sociálním znevýhodněním*. Praha: Triton, 2008. ISBN 978-80-7387-014-0
4. HUTYROVÁ, Miluše. *Děti a problémy v chování*. Praha: Portál, 2019. ISBN 978-80-262-1523-3
5. HUTYROVÁ, M. – RŮŽIČKA, M. – SPĚVÁČEK, J. *Prevence rizikového a problémového chování*. Olomouc: VUP, 2011

6. JANKŮ, Kateřina. *Dítě s poruchou chování a emocí*. Vyd. 1. Ostrava: Repronis, 2009, 82 s. ISBN 978-80-7368-764-9
7. KUCHARSKÁ, Anna; MRÁZKOVÁ, Jana; WOLFOVÁ, Renata a TOMICKÁ, Václava. *Školní speciální pedagog*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0497-8.
8. KYRIACOU, Chris. *Řešení výchovných problémů ve škole*. Praha: Portál, 2005. Pedagogická praxe (Portál). ISBN 80-7178-945-3
9. MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6.
10. MATOUŠEK, O. – MATOUŠKOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Praha: Portál, 2011
11. PROCHÁZKA, Roman a kolektiv, 2014. *Teorie a praxe poradenské psychologie*. Praha: Grada. 256 s. ISBN 9788024744513
12. PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ, 2013. *Pedagogický slovník*. Portál. 400 s. ISBN 978-80-262-0403-9
13. PTÁČEK, R. *Poruchy chování v dětském věku*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006
14. PUGNEROVÁ, Michaela a KVINTOVÁ, Jana. *Přehled poruch psychického vývoje*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5452-9
15. SLOMEK, Zdeněk, 2010. *Etopedie*. Praha, UJAK. 96 s. ISBN 978-80-86723-84-6
16. ŠVARCOVÁ, Eva, 2002. *Úvod do etopedie*. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 80-7041-449-9
17. THEINER, Pavel, 2007. *Poruchy chování u dětí a dospívajících*. Psychiatr. pro Praxi, 2007; 2: 85-87
18. VÁGNEROVÁ, Marie, 2004. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Portál. 870 s. ISBN 80-7178-802-3
19. VÁGNEROVÁ, M. *Školní poradenská psychologie pro pedagogy*. Praha: Karolinum, 2005
20. VALIŠOVÁ, Alena; KASÍKOVÁ, Hana. *Pedagogika pro učitele*. Praha : Grada Publishing a.s., 2011. ISBN 978-80-247-3357-9
21. VAŠUTOVÁ, Mária, 2008. *Děti se specifickými vývojovými poruchami učení a chování a násilí ve školním prostředí*. Ostrava: Ostravská univerzita. 278 s. ISBN 978-80-7368-525-6
22. VOJTOVÁ, Věra, 2008. *Kapitoly z etopedie I*. Brno: Masarykova univerzita, 136 s. ISBN 978-80-210-4573-6

Přílohy

Příloha č.1- Průvodní dopis zasílaný školám společně s dotazníkem.

Dobrý den,

jsem studentkou 3. ročníku oboru speciální pedagogika-dramaterapie na Univerzitě Palackého v Olomouci. V rámci své bakalářské práce se zaměřuji na fungování Střediska výchovné péče v Jihlavě a na jeho spolupráci se základními školami v Kraji Vysočina. Proto bych vás chtěla poprosit o vyplnění zaslaného dotazníku, zaměřeného právě na toto téma. Může se stát, že Středisko výchovné péče v Jihlavě neznáte, ale i tak vás poprosím o vyplnění prvních tří otázek, které jsou taktéž podstatné. Vyplnění vám zabere přibližně 5 minut.

Moc děkuji za spolupráci.

Adéla Zelená

Příloha č.2 – Popis dotazníku v programu google forms

Jedná se o dotazníkové šetření k bakalářské práci. Cílem je zjištění povědomí o SVP Jihlava a zmapování spolupráce mezi tímto zařízením a ZŠ Kraje Vysočina. Poprosím o zaškrtnutí odpovědí, případně o stručné doplnění příslušných informací. V případě, že na otázku číslo 1 odpovíte záporně, vyplňte už pouze otázky číslo 2 a 3.

Příloha č. 3

Dotazník pro základní školy Vysočina

<p>1. Znáte SVP Jihlava?</p>	<p>a) Ano, ale nemám osobní zkušenost b) Ano, se SVP spolupracujeme c) Neznám d) Jiná..</p>
<p>2. Pokud jste na otázku číslo 1 odpověděli záporně, zvážili byste v případě potřeby možnost spolupráce se SVP?</p>	<p>a) Ano b) Ne</p>
<p>3. Jaké problémy vašich žáků by vás vedly k navázání spolupráce se SVP?</p>	<p>a) Poruchy pozornosti a hyperaktivita b) Emoční problémy c) Nerespektování rodičů d) Školní neúspěšnost e) Problematické chování ve škole f) Vztahové potíže se spolužáky g) Lhaní a podvádění h) Šikana i) Agresivita j) Trestná činnost k) Psychické potíže (úzkosti, sebepoškození) l) Experimentace s návykovými látkami m) Záškoláctví, toulky</p>
<p>4. Jakým způsobem jsme se o existenci SVP dozvěděli?</p>	<p>a) Na internetu b) Na sociálních sítích c) Prostřednictvím zákonného zástupce vašeho žáka d) Prostřednictvím OSPOD e) Na setkání metodiků prevence nebo jiné vzdělávací akci f) Jiné..</p>

5. Využili jste možnost konzultace se SVP?	<ul style="list-style-type: none"> a) Ano b) Ne c) Jiné..
6. Pokud ano, stručně popište z jakého důvodu.	Volná odpověď
7. Realizovalo SVP pro některý z vašich třídních kolektivů preventivně- výchovný program?	<ul style="list-style-type: none"> a) Ano b) Ne c) Nemí mi známo
8. Máte informace o tom, že by některý z vašich žáků spolupracoval se SVP v rámci individuálních a rodinných konzultací?	<ul style="list-style-type: none"> a) Ano b) Nemí škole známo
9. Spolupracujete se SVP při realizaci výchovné komise?	<ul style="list-style-type: none"> a) Ano b) Ne c) Zatím ne, ale měli bychom zájem
10. Navštěvoval, nebo navštěvuje některý z vašich žáků celodenní stacionář?	<ul style="list-style-type: none"> a) Ano, navštěvoval b) Ano, navštěvuje c) Nevím
Pokud jste na otázku číslo 10 odpověděli neví, dotazník je tímto pro Vás u konce.	
11. Pokud ano, měli jste možnost bližší konzultace se SVP?	<ul style="list-style-type: none"> a) Ano b) ne
12. Pokud váš žák navštěvoval denní stacionář, SVP vám před jeho nástupem zaslalo dotazník. Byl pro vás dotazník srozumitelný a z hlediska rozsahu přijatelný?	<ul style="list-style-type: none"> a) Ne, dotazník nebyl srozumitelný b) Ano, dotazník byl srozumitelný a přijatelný
13. Z jakého důvodu váš žák navštěvoval, nebo navštěvuje SVP?	<ul style="list-style-type: none"> a) Poruchy pozornosti a hyperaktivita b) Emoční problémy c) Nerespektování rodičů d) Školní neúspěšnost e) Problematické chování ve škole f) Vztahové potíže se spolužáky g) Lhaní a podvádění

	<ul style="list-style-type: none"> h) Šikana i) Agresivní chování k jiným lidem j) Agresivní chování ke zvířatům k) Trestná činnost l) Experimentace s návykovými látkami m) Záškoláctví, toulky n) Psychické potíže (úzkosti, sebepoškozování)
14. Na závěr pobytu vypracovává SVP závěrečnou zprávu o dítěti. Byla pro vás tato zpráva přínosná?	Volná odpověď
15. Pokračuje vaše spolupráce i po ukončení pobytu vašeho žáka v tomto zařízení?	<ul style="list-style-type: none"> a) Ano b) Ne

Příloha č. 4- průvodní dopis pro SVP

Dobrý den,

Jsem studentkou 3. ročníku oboru speciální pedagogika-dramaterapie na Univerzitě Palackého v Olomouci. V rámci své bakalářské práce se zaměřuji na fungování Středisek výchovné péče s denním stacionářem. Ve své práci se zmiňuji o každém takovém zařízení v celé ČR. Je jich celkem 7 a jedním z nich jste právě Vy. V příloze posílám dotazník, který bych moc poprosila vyplnit. Vzhledem k tomu, že středisek výchovné péče s denním stacionářem je v ČR tak málo. Je pro mě velmi důležitá každá jedna odpověď. Vyplnění Vám nezabere více jak 10 minut.

Moc děkuji.

Adéla Zelená

Příloha č. 5- popis dotazníku v google forms pro SVP

Jedná se o dotazníkové šetření v rámci bakalářské práce, ve které se zaměřuji na střediska výchovné péče s denním stacionářem. Tímto dotazníkem se snažím zmapovat činnost právě těchto SVP, zaměřuji se na jejich spolupráci s ostatními institucemi a snažím se zjistit výhody a pozitiva denní péče. Poprosím o zaškrtnutí odpovědí, případně o doplnění příslušných informací.

Příloha č. 6- Dotazník pro střediska výchovné péče s denním stacionářem

1. Jak dlouho váš stacionář funguje? A jaká je jeho kapacita?	Vlastní odpověď
2. Kolik klientů prošlo vaším zařízením za loňský rok?	Vlastní odpověď
3. Vyberte 3 nejčastější problémy dětí využívajících vaše služby	<ul style="list-style-type: none"> a) Poruchy pozornosti a hyperaktivity b) Emoční problémy c) Nerespektování rodičů d) Školní neúspěšnost e) Problematické chování ve škole f) Vztahové potíže se spolužáky g) Lhaní a podvádění h) Šikana i) Agresivita j) Trestná činnost k) Psychické potíže l) Experimentace s návykovými látkami m) Záškoláctví, toulky n) Jiná..
4. Kolik průměrně musí proběhnout ambulantních návštěv, aby mohlo být dítě přijato do stacionáře?	<ul style="list-style-type: none"> a) Stačí jedna b) 1-3 c) 3-5 d) 5 a více e) Je to individuální
5. Jaké děti nemohou být do programu přijaty?	Vlastní odpověď
6. V jakém věkovém rozpětí jsou děti zařazené v programu denního stacionáře?	Vlastní odpověď
7. Kdo je nejčastěji iniciátorem spolupráce?	<ul style="list-style-type: none"> a) Škola b) Zákonný zástupce c) OSPOD

8. Jakým způsobem vás klienti nejčastěji kontaktují?	a) Telefonicky b) Prostřednictvím e-mailu c) Osobně
9. Jestli máte ve středisku i možnost pobytu, v čem spatřujete výhody právě denního stacionáře?	Vlastní odpověď
10. Jak hodnotíte spolupráci s kmenovými školami? (oznámkujte jako ve škole 1- nejlepší, 5- nejhorší)	a) 1 b) 2 c) 3 d) 4 e) 5
11. Jakým způsobem spolupracujete s kmenovou třídou dítěte?	Vlastní odpověď
12. Vyžadujete od školy nějaké podklady (kromě učebních plánů)?	Vlastní odpověď
13. Mají školy možnost intenzivnější spolupráce (například navštívit dítě, či klíčového pracovníka přímo v SVP)? Popřípadě, mají o to kmenové školy zájem?	Vlastní odpověď
14. Je škole poskytována závěrečná zpráva, pokud ano, jakou formou?	Vlastní odpověď
15. Dostáváte od škol zpětnou vazbu o tom, jak se dítěti podařilo zapojit?	a) Pravidelně b) Pouze náhodně c) Vůbec
16. Navštěvuje dítě v době pobytu ve stacionáři svoji kmenovou školu, pokud ano, jak často?	Vlastní odpověď
17. Je něco, co se vám právě při práci ve stacionáři osvědčilo a považujete to za důležitý faktor při práci s klienty? Vypište prosím. Může to být radou pro ostatní stacionáře.	Vlastní odpověď

V rámci dotazníkového šetření jsem o středisku výchovné péče Klíčov zjistila:

1. Jak dlouho váš stacionář funguje? A jaká je jeho kapacita?

Od května 2022, kapacita je max. 8 klientů od 6. do 9. třídy, výjimečně 5. třída

2. Kolik klientů prošlo vaším zařízením za loňský rok?

Za letošní rok 2023/2024 je to 28 klientů

3. Vyberte 3 nejčastější problémy dětí využívajících vaše služby

Nerespektování rodičů, problematické chování ve škole, psychické potíže

4. Kolik průměrně musí proběhnout ambulantních návštěv, aby mohlo být dítě přijato do stacionáře?

3-5

5. Jaké děti nemohou být do programu přijaty?

Děti, u kterých převažují potíže psychiatrického původu.

6. V jakém věkovém rozpětí jsou děti zařazené v programu denního stacionáře?

Jedná se o 6. až 9. třídu, výjimečně 5. třída. Věk je tedy nejčastěji od 12. let do 15. let (případně 16 let).

7. Kdo je nejčastěji iniciátorem spolupráce?

Zákonný zástupce

8. Jakým způsobem vás klienti nejčastěji kontaktují?

Telefonicky

9. Jestli máte ve středisku i možnost pobytu, v čem spatřujete výhody právě denního stacionáře?

Náš program na Celodenním oddělení se odehrává od 7:30h do 16:00h od pondělí do čtvrtka. V pátek většinou do 13:00 - 15:00h podle chování a aktivity dětí. Výhodou je intenzivnější navázání kontaktu a vybudování bezpečného prostředí pro sdílení. Klienti se spíše otevřou. Internátní pobyt nenabízíme v Mladé Boleslavi. Je ale možnost pokračovat internátním pobytem v Praze, jelikož jsme od nich detašované pracoviště a probíhá s nimi úzká spolupráce.

10. Jak hodnotíte spolupráci s kmenovými školami? (oznámkujte jako ve škole 1- nejlepší, 5- nejhorší)

3

11. Jakým způsobem spolupracujete s kmenovou školou dítěte?

Před začátkem programu garant klienta sdělí kmenové škole, že se plánuje nástup jejich žáka. Zažádá o individuální vzdělávací plán a potvrzení akceptace známek z našeho zařízení. Dále během pobytu se s kmenovou školou telefonicky spojí v případě vyřízení dokumentů ohledně přebírání zodpovědnosti na dny, kdy klient na předem určené 2 dny jde ještě před ukončením programu na zkoušku do kmenové školy. Je to z důvodu plynulejšího znovu začlenění. Na konci se dále sdělí datum ukončení programu, případně se informuje o prodloužení. S kmenovou školou se dále spojuje dle individuálních potřeb klientů - předávají se informace o jejich působení, spolupráci s rodiči. Výjimečně se po konci programu realizuje společná osobní schůzka s výchovným poradcem a třídním učitelem, pokud o to škola stojí.

12. Vyžadujete od školy nějaké podklady (kromě učebních plánů)?

Pouze individuální vzdělávací plán na 2 měsíce, kde je i krátký popis toho, jak se klient ve škole projevuje. Dále podpis u dokumentu přebrání zodpovědnosti při tréninku začlenění.

13. Mají školy možnost intenzivnější spolupráce (například navštívit dítě, či klíčového pracovníka přímo v SVP)? Popřípadě, mají o to kmenové školy zájem?

Možnost určitě mají. Z jedné školy paní výchovná poradkyně žáka 2x osobně navštívila. Jindy se telefonicky informují o doporučeních nebo radách. Některé kmenové školy spolupracují méně a neprojevují větší zájem o intenzivnější spolupráci. Velmi záleží, každý personál kmenové školy je odlišný.

14. Je škole poskytována závěrečná zpráva, pokud ano, jakou formou

Kmenová škola po skončení programu získává závěrečné hodnocení individuálního vzdělávacího plánu (IVzP). Dokument získá skrze datovou schránku. V dokumentu je popsáno žákovy působení na celodenním oddělení z hlediska připravenosti, aktivity a chování. Na závěr tam jsou návrhy doporučení, jak s žákem pracovat a jak s ním jednat. Je tam popsána spolupráce s rodiči. Dále je tam návrh známek k předmětům. Někteří rodiče kmenové škole také předávají závěrečnou zprávu, kde je podrobněji popsáno chování klienta, je ale určeno pouze rodičům a klientovi. Případně kurátorům z OSPOD a je tedy zcela na uvážení rodičů, zda ho budou sdílet s kmenovou školou.

15. Dostáváte od škol zpětnou vazbu o tom, jak se dítěti podařilo zapojit?

Pouze náhodně

16. Navštěvuje dítě v době pobytu ve stacionáři svoji kmenovou školu, pokud ano, jak často?

Většinou poslední týden programu se domluví dva dny (většinou pondělí a úterý nebo úterý a středa), kdy dítě navštíví kmenovou školu. Je to z toho důvodu, aby byl ještě prostor probrat s klientem návštěvu, jak to šlo nebo nešlo. Případně se může s kmenovou školou domluvit návštěva na dny, kdy zrovna pořádají nějakou akci.

17. Je něco, co se vám právě při práci ve stacionáři osvědčilo a považujete to za důležitý faktor při práci s klienty? Vypište prosím. Může to být radou pro ostatní stacionáře.

Velmi důležité je navázat vztah a důvěru s klienty. Hned ze začátku je ale třeba nastavit pravidla a hranice a ty důsledně vyžadovat. Sdílet co bude následovat, když se tyto pravidla překročí, jaký je toho následek. Být otevřený ke klientům, nic jim nezatajovat, jednat s nimi přímě, pokud by to vyloženě nemělo špatný vliv na jejich psychiku. Neustále jim nabízet prostor ke sdílení. Klást zodpovědnost na jejich stranu, zdůrazňovat, že my tu jsme pro ně, podáváme jim pomocnou ruku nebo jim ukazujeme možnou cestu, ale už je na nich, zda toho využijí nebo ne. A když to nevyužijí, snažit se od toho odprostit a nebrat si to osobně. Dále se nesnažit jim zalíbit za každou cenu, udržovat profesionální vztah s pravidly jednání. Vyžadovat aktivitu, jak při činnostech, diskuzích, zapojovat je, ať si na to přijdou sami, být především jejich průvodci. Stanovovat neoficiální dohody i s rodiči a klientem. Stanovit kontrakt, co se bude čekat od obou stran, k tomu podpisy a datum, kdy se probere zhodnocení (např. klient bude doma uklízet nádobí, rodiče naplánují výlet na sobotu). Pomáhá zařazovat mnoho aktivit, kde se unaví nebo poznají jiné aktivity a práci - lekce sportů, chodit na dlouhé výlety, zahradničení, práce s keramickou hlinou, zapojovat se do větších projektů.

V rámci dotazníkového šetření SVP Brno reagovalo následovně:

1. Jak dlouho váš stacionář funguje?

10 let

2. Kolik klientů prošlo vaším zařízením za loňský rok?

24

3. Vyberte 3 nejčastější problémy dětí využívajících vaše služby

Poruchy pozornosti a hyperaktivity, školní neúspěšnost, psychické potíže

4. Kolik průměrně musí proběhnout ambulantních návštěv, aby mohlo být dítě přijato do stacionáře?

3-5

5. Jaké děti nemohou být do zařízení přijaty?

Se závažnou psychiatrickou diagnózou a při nespolupráci rodiny

6. V jakém věkovém rozpětí jsou děti zařazené do programu denního stacionáře?

Pouze pro žáky 2-6. ročníků ZŠ

7. Kdo je nejčastěji iniciátorem spolupráce?

Zákonný zástupce

8. Jakým způsobem vás klienti nejčastěji kontaktují?

Telefonicky

9. Jestli máte ve středisku i možnost pobytu, v čem spatřujete výhody denního stacionáře?

Denní kontakt s rodinou

10. Jak hodnotíte spolupráci s kmenovými školami?

Na 5

11. Jakým způsobem spolupracujete s kmenovou třídou dítěte?

Osobně

12. Vyžadujete od školy nějaké podklady (kromě učebních plánů)?

Zprávu a osobní setkání

13. Mají školy možnost intenzivnější spolupráce (například navštívit dítě, či klíčového pracovníka přímo v SVP)? Popřípadě, mají o to kmenové školy zájem?

Ano, ne však všechny

14. Je škole poskytována závěrečná zpráva, pokud ano, jakou formou?

Ano, její školní část

15. Dostáváte od škol zpětnou vazbu o tom, jak se dítěti podařilo zapojit?

Pravidelně

16. Navštěvuje dítě v době pobytu ve stacionáři svoji kmenovou školu, pokud ano, jak často?

Ano v druhé části programu je 3 dny ve svém prostředí

17. Je něco, co se vám právě při práci ve stacionáři osvědčilo a považujete to za důležitý faktor při práci s klienty? Vypište prosím. Může to být radou pro ostatní stacionáře.

Těžko vytrhávat něco z celého kontextu

Příloha číslo 9- dotazník pro střediska výchovné péče.

V rámci dotazníkového šetření středisko Labyrint Znojmo odpovědělo následovně:

1. Jak dlouho váš stacionář funguje?

Zahájení školní rok 2015/16. Ročně tři běhy po 6-8 dětech

2. Kolik klientů prošlo vaším zařízením za loňský rok?

20

3. Vyberte 3 nejčastější problémy dětí využívajících vaše služby

Problematické chování ve škole, psychické potíže, vztahové potíže se spolužáky

4. Kolik průměrně musí proběhnout ambulantních návštěv, aby mohlo být dítě přijato do stacionáře?

1-3

5. Jaké děti nemohou být do zařízení přijaty?

Nespolupracující rodina, rodina bez možnosti program hradit

6. V jakém věkovém rozpětí jsou děti zařazené do programu denního stacionáře?

7-15

7. Kdo je nejčastěji iniciátorem spolupráce?

Zákonný zástupce

8. Jakým způsobem vás klienti nejčastěji kontaktují?

Telefonicky

9. Jestli máte ve středisku i možnost pobytu, v čem spatřujete výhody denního stacionáře?

Jde o předstupeň péče s klientem, kdy se vrací po režimově nastaveném dni domů.

10. Jak hodnotíte spolupráci s kmenovými školami?

Na 1

11. Jakým způsobem spolupracujete s kmenovou třídou dítěte?

Email, osobní konzultace s třídním učitelem/ředitelem, konzultace zajišťuje garant klienta, následně vyučující celodenního oddělení.

12. Vyžadujete od školy nějaké podklady (kromě učebních plánů)?

v dobré spolupráci jsou poskytovány testy, které necháme dítěti u nás napsat.

13. Mají školy možnost intenzivnější spolupráce (například navštívit dítě, či klíčového pracovníka přímo v SVP)? Popřípadě, mají o to kmenové školy zájem?

Možnost mají, záleží na zájmu školy/třídního učitele, častěji dochází k naší docházce na kmenovou školu žáka.

14. Je škole poskytována závěrečná zpráva, pokud ano, jakou formou?

ano, písemnou, kde je shrnutý průběh docházky, adaptace žáka v novém prostředí, přístup ke školní přípravě/povinnostem, uvedena absence a získané známky.

15. Dostáváte od škol zpětnou vazbu o tom, jak se dítěti podařilo zapojit?

Pouze náhodně

16. Navštěvuje dítě v době pobytu ve stacionáři svoji kmenovou školu, pokud ano, jak často?

1 x týdně vždy jiný den, aby plnil školní povinnosti podle rozvrhu, byl v kontaktu s učiteli.

17. Je něco, co se vám právě při práci ve stacionáři osvědčilo a považujete to za důležitý faktor při práci s klienty? Vypište prosím. Může to být radou pro ostatní stacionáře.

pravidelné rodičovské schůzky za přítomnosti obou rodičů a všech pracovníků

Příloha číslo 10- dotazník pro střediska výchovné péče

V rámci dotazníkového šetření středisko výchovné péče HELP odpovědělo následovně:

1. Jak dlouho váš stacionář funguje?

10 let

2. Kolik klientů prošlo vaším zařízením za loňský rok?

6 klientů/běh stacionáře + další ambulantní klienti

3. Vyberte 3 nejčastější problémy dětí využívajících vaše služby

Poruchy pozornosti a hyperaktivita, emoční problémy, nerespektování rodičů, školní neúspěšnost, vztahové potíže se spolužáky, lhaní a podvádění, šikana, agresivita, psychické potíže, experimentace s návykovými látkami, záškoláctví, toulky

- 4. Kolik průměrně musí proběhnout ambulantních návštěv, aby mohlo být dítě přijato do stacionáře?**

1-3

- 5. Jaké děti nemohou být do zařízení přijaty?**

Drogově závislé, těžký psychiatrický pacient a děti předškolního věku

- 6. V jakém věkovém rozpětí jsou děti zařazené do programu denního stacionáře?**

6-16

- 7. Kdo je nejčastěji iniciátorem spolupráce?**

Zákonný zástupce

- 8. Jakým způsobem vás klienti nejčastěji kontaktují?**

Telefonicky

- 9. Jestli máte ve středisku i možnost pobytu, v čem spatřujete výhody denního stacionáře?**

nezodpovězen

- 10. Jak hodnotíte spolupráci s kmenovými školami?**

Na 1

- 11. Jakým způsobem spolupracujete s kmenovou třídou dítěte?**

Individuální konzultace s TU, školním psychologem a speciálním pedagogem, ředitelem

- 12. Vyžadujete od školy nějaké podklady (kromě učebních plánů)?**

Popis chování, popřípadě zakázku školy

- 13. Mají školy možnost intenzivnější spolupráce (například navštívit dítě, či klíčového pracovníka přímo v SVP)? Popřípadě, mají o to kmenové školy zájem?**

Ano, mají možnost a využívají ji často.

- 14. Je škole poskytována závěrečná zpráva, pokud ano, jakou formou?**

ano, písemnou formou

- 15. Dostáváte od škol zpětnou vazbu o tom, jak se dítěti podařilo zapojit?**

Pravidelně

- 16. Navštěvuje dítě v době pobytu ve stacionáři svoji kmenovou školu, pokud ano, jak často?**

Ano, 4x za pobyt ve stacionáři

17. Je něco, co se vám právě při práci ve stacionáři osvědčilo a považujete to za důležitý faktor při práci s klienty? Vypište prosím. Může to být radou pro ostatní stacionáře.

Individuální přístup kombinovaný se skupinovými činnostmi

Příloha číslo 11- dotazník pro střediska výchovné péče

V rámci dotazníkového šetření, pro získání a ověření informací, nám středisko Alfa na otázky odpovědělo takto:

1. Jak dlouho váš stacionář funguje?

2014 první skupina, 2017 druhá, 2021 třetí (každá skupina po 8 dětech)

2. Kolik klientů prošlo vaším zařízením za loňský rok?

Celkem 55

3. Vyberte 3 nejčastější problémy dětí využívajících vaše služby

Nerespektování rodičů, problematické chování ve škole, psychické potíže

4. Kolik průměrně musí proběhnout ambulantních návštěv, aby mohlo být dítě přijato do stacionáře?

1-3

5. Jaké děti nemohou být do zařízení přijaty?

S rozvinutou závislostí na drogách, školkové děti, středoškoláci

6. V jakém věkovém rozpětí jsou děti zařazené do programu denního stacionáře?

6-16

7. Kdo je nejčastěji iniciátorem spolupráce?

Zákonný zástupce

8. Jakým způsobem vás klienti nejčastěji kontaktují?

Telefonicky

9. Jestli máte ve středisku i možnost pobytu, v čem spatřujete výhody denního stacionáře?

Intenzivní práce s dítětem a rodinou

10. Jak hodnotíte spolupráci s kmenovými školami?

Na 3

11. Jakým způsobem spolupracujete s kmenovou třídou dítěte?

pravidelné návštěvy (dítěte ve škole, učitelů nebo asistentů u nás), písemné práce ze školy, akceptace známkování, průběžná aktualizace učebního plánu, postupné zařazování dítěte zpět do třídy, probrání závěrečné zprávy s co největším počtem vyučujících

12. Vyžadujete od školy nějaké podklady (kromě učebních plánů)?

Výpis ze školní matriky, zprávu o spolupráci se zákonnými zástupci

13. Mají školy možnost intenzivnější spolupráce (například navštívit dítě, či klíčového pracovníka přímo v SVP)? Popřípadě, mají o to kmenové školy zájem?

Ano, někteří učitelé navštěvují kmenového pracovníka i dítě, není výjimkou ani návštěva celé třídy, má-li dítě asistenta, domlouváme, aby jeden den v týdnu byl s dítětem ve stacionáři

14. Je škole poskytována závěrečná zpráva, pokud ano, jakou formou?

Ano, nejčastěji formou osobního předání etopedem s dovysvětlením co největšímu počtu pedagogů, kteří s dítětem pracují

15. Dostáváte od škol zpětnou vazbu o tom, jak se dítěti podařilo zapojit?

Pouze náhodně

16. Navštěvuje dítě v době pobytu ve stacionáři svoji kmenovou školu, pokud ano, jak často?

Ano, obvykle po cca 1 měsíci už chodí do své školy jednou týdně.

17. Je něco, co se vám právě při práci ve stacionáři osvědčilo a považujete to za důležitý faktor při práci s klienty? Vypište prosím. Může to být radou pro ostatní stacionáře.

Spolupráce s asistenty (1x týdně u nás), podpůrné rodičovské skupiny

Příloha číslo 12- dotazník pro střediska výchovné péče

V rámci dotazníkového šetření, pro získání a ověření informací, nám středisko Jihlava na otázky odpovědělo takto:

1. Jak dlouho váš stacionář funguje?

Od roku 2019, aktuální kapacita je 16 klientů

2. Kolik klientů prošlo vaším zařízením za loňský rok?

Celkem 50

3. Vyberte 3 nejčastější problémy dětí využívajících vaše služby

Nerespektování rodičů, problematické chování ve škole, psychické potíže

4. Kolik průměrně musí proběhnout ambulantních návštěv, aby mohlo být dítě přijato do stacionáře?

Je to individuální, minimum je 1

5. Jaké děti nemohou být do zařízení přijaty?

Pokud děti splňují věkový limit a rodiče souhlasí s celkovým zněním smlouvy, tak může být přijato jakékoli dítě. Jeho nástup ale musí doporučit ambulance SVP (např. nepřijmeme dítě, u kterého ambulantní pracovník vyhodnotí, že je nezbytná psychiatrická hospitalizace).

6. V jakém věkovém rozpětí jsou děti zařazené do programu denního stacionáře?

Pouze pro žáky ZŠ- od 1. do 9. ročníku

7. Kdo je nejčastěji iniciátorem spolupráce?

Zákonný zástupce

8. Jakým způsobem vás klienti nejčastěji kontaktují?

Telefonicky

9. Jestli máte ve středisku i možnost pobytu, v čem spatřujete výhody denního stacionáře?

Pobyt nemáme cíleně, po zkušenostech se stacionářem jsme v roce 2022 otevřeli opět skupiny stacionáře z důvodu možnosti intenzivnější spolupráce jak s rodiči, tak s kmenovými školami. Navíc považujeme za přínosné, když se s dítětem může pracovat intenzivně, ale zároveň není potřeba vytrhnout ho z rodinného prostředí.

10. Jak hodnotíte spolupráci s kmenovými školami?

Na 3

11. Jakým způsobem spolupracujete s kmenovou třídou dítěte?

Před nástupem zasílám informační mail se žádostí o učební plány, po ukončení docházky posílám závěrečnou zprávu. V průběhu docházky dítěte jsou možnosti spolupráce téměř neomezené- od telefonické či mailové komunikace, až oboustranné osobní návštěvy.

12. Vyžadujete od školy nějaké podklady (kromě učebních plánů)?

Vyplněný dotazník- otázky na základní oblasti fungování dítěte ve škole plus dotaz, jaká jsou očekávání školy od našeho programu

13. Mají školy možnost intenzivnější spolupráce (například navštívit dítě, či klíčového pracovníka přímo v SVP)? Popřípadě, mají o to kmenové školy zájem?

Možnost je a zájem čím dál větší. Průměrně jednou měsíčně někdo z učitelů přijíždí do stacionáře navštívit svého žáka a promluvit si s klíčovým pracovníkem.

14. Je škola poskytována závěrečná zpráva, pokud ano, jakou formou?

Ano. Při intenzivnější průběžné spolupráci závěrečnou zprávu zasíláme prostřednictvím datové schránky, pokud má však škola zájem, domlouváme osobní předání (i s metodickou podporou všech učitelů, kteří dané dítě učí).

15. Dostáváte od škol zpětnou vazbu o tom, jak se dítěti podařilo zapojit?

Pouze náhodně

16. Navštěvuje dítě v době pobytu ve stacionáři svoji kmenovou školu, pokud ano, jak často?

Ano, jde o tzv. zkušební dny. Jejich četnost je individuální u každého dítěte, záleží na jeho potřebách.

17. Je něco, co se vám právě při práci ve stacionáři osvědčilo a považujete to za důležitý faktor při práci s klienty? Vypište prosím. Může to být radou pro ostatní stacionáře.

Spolupráce se školou je klíčová. Osvědčuje se nám například zadávat písemné práce, které nám školy posílají- škola pak má pocit, že klasifikace je platná a není pouze výplodem naší fantazie. To je problém, se kterým jsme v minulosti trošku bojovali, v současné době ale právě díky intenzivní spolupráci nezaznamenáváme problémy.

Příloha číslo 13- dotazník pro střediska výchovné péče

V rámci dotazníku nám středisko výchovné péče Nový Jičín odpovědělo následovně:

1. Jak dlouho váš stacionář funguje?

Od ledna 2023

2. Kolik klientů prošlo vaším zařízením za loňský rok?

16

3. Vyberte 3 nejčastější problémy dětí využívajících vaše služby

Poruchy pozornosti a hyperaktivity, emoční problémy, problematické chování ve škole

4. Kolik průměrně musí proběhnout ambulantních návštěv, aby mohlo být dítě přijato do stacionáře?

1-3

5. Jaké děti nemohou být do zařízení přijaty?

Kontraindikací je psychiatrická zátěž znemožňující aktivní práci ve speciálně pedagogických programech FIE a Art

6. V jakém věkovém rozpětí jsou děti zařazené do programu denního stacionáře?

První stupeň ZŠ, od druhé do páté třídy ZŠ

7. Kdo je nejčastěji iniciátorem spolupráce?

Škola

8. Jakým způsobem vás klienti nejčastěji kontaktují?

Telefonicky

9. Jestli máte ve středisku i možnost pobytu, v čem spatřujete výhody denního stacionáře?

Pobyt nemáme, ale rozdíl vnímám v tom, že dítě není vytrženo z rodiny a komunity, jednou týdně po adaptaci je i ve své kmenové škole. Čili zůstává s nimi v kontaktu a může naučené sociální kompetence ověřovat ve svých přirozených prostředích.

10. Jak hodnotíte spolupráci s kmenovými školami?

Na 2

11. Jakým způsobem spolupracujete s kmenovou třídou dítěte?

Speciální pedagožka je v intenzivní, telefonickém, ale i osobním kontaktu, minimálně jednou týdně.

12. Vyžadujete od školy nějaké podklady (kromě učebních plánů)?

Ano, nejde o vyžadování, spíše o vzájemnou podporu ve formě doporučení, rad, podnětů a potřeb

13. Mají školy možnost intenzivnější spolupráce (například navštívit dítě, či klíčového pracovníka přímo v SVP)? Popřípadě, mají o to kmenové školy zájem?

Mají, dochází, navštěvují například a pozorují děti v programech Art a FIE

14. Je škole poskytována závěrečná zpráva, pokud ano, jakou formou?

Je poskytována zákonným zástupcům, ti ji poskytují škole, jinak vše důležité probíhá při komunikaci výše, během celého procesu. Doporučení škole tedy poskytujeme.

15. Dostáváte od škol zpětnou vazbu o tom, jak se dítěti podařilo zapojit?

Pravidelně

16. Navštěvuje dítě v době pobytu ve stacionáři svoji kmenovou školu, pokud ano, jak často?

Ano po prvních 14ti dnech absolvuje výuku jednou týdně v kmenové škole

17. Je něco, co se vám právě při práci ve stacionáři osvědčilo a považujete to za důležitý faktor při práci s klienty? Vypište prosím. Může to být radou pro ostatní stacionáře.

Autoevaluace formou řízeného pohovoru (původně dotazník) s klienty a dotazník pro rodiče, kde se ptáme na to, co jim vyhovuje a co by změnili a podobně formou 7 otázek. Některé odpovědi jsou skutečně inspirující.

Příloha číslo 14.- mapa středisek výchovné péče s denními stacionáři

